

Liite

Pohjoissaamenkielinen käännös

Guolástanláhka

Addojuvvon Helssegis cuoŋománu 10 beaivve 2015

Riikkabeivviid mearrádusa mielde ásaheavvuo:

1 lohku

3 §

Oppalaš njuolggadusat

Gaskavuohta eará láhkamearrádusaide

1 §

Lága ulbmil

Dán lága ulbmilin lea dálá buoremus dieđuiguin lágideat guolleriggodagaid ekologalaččat, ekonomalaččat ja sosiálalaččat bistevaš geavaheami ja dikšuma nu, ahte dorvvastuvvojit guolleriggodagaid bistevaš ja mánggabealat buvttadeapmi, guollenáliid lunddolaš eallinjohtu ja guolleriggodagaid ja eará čáhceluonddu mánggahápmásašvuohta ja suodjaleapmi.

Dát láhka heiveheavvuo, jos oktasáš guolástuspolitihkkii guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain dahje dan ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusain dahje vierroriikkain dahkkojuvvon soahpamušas ii nuppeláhkai daddjoheavvuo.

Dán lága ja dan vuođu addojuvvon ásaheavvuo njuolggadusat galget heiveheavvuo maiddá riikkarájiid lahkosiid čáziide, jos vierroriikkain ii leat soahpamuša vuođu nuppeláhkai mearriduvvuo.

Nuortalaččaid bivdorievttis stáhtačáziin nuortalašguovllus mearriduvvuo nuortalašlágas (253/1995).

Eará go Suomas luonddudilálažžan ealli guollešlájá dahje guollenáli dahje reabbášlájá dahje reabbánáli dahje daid sohkeallaid riikiibuktímii heiveheavvuojit dán lága lassin ealliiddálkkodeapmái guoskevaš rádjegozáhusas addojuvvon láhka (1192/1996) ja ealliiddávdaláhka (441/2013).

2 §

Heivehansuorgi

Dát láhka heiveheavvuo bivdui:

1) čáhcelága (587/2011) 1 logu 3 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvuo čáziin;

2) Suoma ekonomiiavádagas addojuvvon lága (1058/2004) 1 §:s oaivvilduvvuo ekonomiiavádagas;

3) čáhceguovllu ráji olggobeale dulveguovllus, go dat lea čázi vuolde.

Dat, mii dán lágas mearriduvvuo guolis ja bivddus, guoská maiddá náhkkeguollái ja reabbái ja daid bivdui.

4 §

Meroštallamat

Dán lágas oaivvildit:

1) *guolleriggodagaid dikšumiin* guollenáliid biologalaš mánggahápmásašvuođa ja buvttadannávccaid dorvvasteami bivddu stivera vuođu sihke guollenáliid dili ja bivdovejolašvuođaid buorideaddji eará doaimmai-

2) *guollenáliin* oktanaga seamma guovllus ealli seamma šládjii gullevaš guolleoktagasaid joavkku;

3) *johttiguliin* luosa, jávreluosa, ákkaračča, náhkkeguoli, toutanguoli, dápmoha, rávddu, hárra ja čuovžža johtti náliid;

4) *johttiguillečázadaga guoika- ja rávdnjesajiin* dakkár čázádatoasi, gos:

a) čáhci golgá čielgasit vulosguvlui; ja

b) rávdnjesaji badječáhci lea badjelis go vuollečáhci;

5) *oaggumiin* vuokka haga ja šlivgumii heivvolaš rulla haga dáhpáhuvvi bivddu, mas adnojuvvo okta stággu ja áŋkor;

6) *bilkemiin* ovttain oanehislágan stákkuin ja duorgogeahčái giddejuvvon bilkavuokkain bivddu, mas bilka lihkahallojuvvo bajás-vulos;

7) *vuokkain* goanstadahkkon uštaga, muor-raguoli, dolgevuokka, jigi dahje sullasaš áŋkorbivdosa, mii lihkademiinis, ivnniidis-guin dahje hámiinis hohkaha guoli dohppet dasa;

8) *vuoggabivdduin* eará bivddu ovttain stákkuin ja vuokkain go oagguma dahje bilkema, geassinoagguma ovttain stákkuin, vuokkain ja deaddovuokkain sihke rullaoagguma;

9) *guolástusdikšunmávssuin* dan mávssu, mii máksojuvvo stáhtii guolledoalu ovddidan dihte;

10) *bivdorievtti hálddašeaddjiin*:

a) oktasaš čáhceguovllu osolašgotti;

b) osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggáda;

c) giddodaga eaiggáda, jos giddodahkii gullet 21 čuoggás oaivvilduvvon sierraákkat bivdoovddut;

d) guolástanservituhta dahje eará vuoigat-vuodaákka vuodul bivdorievtti hálddašeaddji lunddolaš dahje juridihkalaš persovna; dahje

e) lunddolaš dahje juridihkalaš persovna, mii hálddaša eaiggáda gulakeahtá bivdorievtti, man sáhtta sirdit;

11) *osolašgottiin* oktasašguovlolága (758/1989) 3 §:s oaivvilduvvon osolašgotti;

12) *geavahan- ja dikšunplánain* plána, mii dahkkojuvvo guolleriggodagaid geavaheami ja dikšuma guvllolaš lágideami várás;

13) *bivddusovttadatárvvuin* bivdosa dahje bivdovuogi gorálaš bivdobeaktivuoda;

14) *giddodaga bivddusovttadatmeriin* giddodahkii gullevaš bivdorievtti viidodaga dihto čáhceguovllus;

15) *orru bivdosiin* ovttá sadjai bivddu várás lutojuvvon guollebivdosa, dego fierpmi, liinna ja eará áŋkorbivdosa, mearddi, guollehehke ja eará dahppanbivdosa;

16) *giddes bivdosiin* buođu ja bivddu várás oaivvilduvvon eará bissovašlágan rusttega;

17) *gávppálaš bivdduin* doaimma, mas guolli bivdojuvvo vuovdinulbmiliin dahje mas bivdojuvvon guolit dahje oassi dain vuvdojuvvojit;

18) *gávppálaš bivdiin* lunddolaš dahje juridihkalaš persovna, mii lea merkejuvvon registarii, mii dollojuvvo dain olbmui, geat jođihit gávppálaš bivdodoaimma;

19) *astoáiggebivdduin* lusta- ja ruovttudár-bobivddu;

20) *ruovttuiduhttingilvimiin* dakkár guolledahje reabbášlaja dahje guolledahje reabbánáli gilvima čáhceguvlui, mii ii leat leamaš doppe ovddežis;

21) *sierraákkat bivdoovduiguin* giddodatčohkkenlága (554/1995) 2 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon giddodahkii gullevaš oktasaš dahje priváhta ovdduid, maid vuodul giddodaga eaiggát oazžu bivdit muđui go čáhceguovllu oamasteami dahje osolašvuoda vuodul nuppi oamastan čáhceguovllus (*erenomáš bivdoovdoguovlu*) dahje geavahit erenomáš bivdosaji, dego luossa- dahje čuovžabuođu dahje dáidda buohtastahtti buodđosaji, golgadansaji, fierbmiesaji dahje eará sullasaš bivddu várás oaivvilduvvon čázáatsaji (*erenomáš bivdosadji*);

22) *bivdonjuolggadusain*:

a) Suoma ja Ruota gaskkas dahkkojuvvon rádjejohkasoahpamuša (SopS 91/2010) ja dasa gullevaš bivdonjuolggadusa;

b) Suoma ja Norgga gaskkas dahkkojuvvon Deanu guolástanbire oktasaš bivdonjuolggadussoahpamuša (SopS 94/1989) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa; ja

c) Suoma ja Norgga gaskkas Njávánjoga guolástanguovllus dahkkojuvvon guolástansoahpamuša (SopS 17 ja 18/1978) ja dasa guoskevaš bivdonjuolggadusa.

2 lohku

Bivdoriekti ja bivdui vuoigadahtti sierra lobit

5 §

Bivdoriekti čáhceguovllu oamasteami vuodul

Vuoigatvuohta bivdit ja mearridit bivddus gullá čáhceguovllu eaiggádii, jos mannelis dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo.

Oktasaš čáhceguovllu osolaš oažžu bivdit čáhceguovllus nu, go oktasaš čáhceguovllu osolašgoddi mearrida.

Čáhceguovllu eaiggát oažžu bivdit čáhcélága 1 logu 5 §:s oaivvilduvvon čáhceguovllu ráji olggobeale dulveguovllus, go dat lea čázi vuolde.

6 §

Sierraákkat bivdoovddut

Dakkár giddodaga, masa gullet sierraákkat bivdoovddut, eaiggát oažžu ovdui gullelaš vuogi mielde bivdit ja mearridit bivddus.

7 §

Oktasaš bivdorievttit

Buohkat ožžot nuvtá oaggut ja bilket sihke bivdit sallida ovttain stákkuin duorgogeahčái giddejuvvon áŋkoriiguin, mat lihkahallojuvvojit vulos-bajás.

Buohkain, geat leat máksán guolástusdikšunmávssu, ja buot vuollel 18-jahkásaš ja 65 jagi deavdán olbmui lea vuoigatvuohta vuoggabivdui. Guolástusdikšunmávssus ja dan máksimis mearriduvvo 9 logus.

Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon vuoigatvuođat eai guoskka johtiguollečázadagaid guoika- ja rávdnesajiide, eaige daidda čáziide, main bivdu lea eará njuolggadusa vuodul gildojuvvon. Oaggun-, bilken- ja vuoggabivdogilvvuid ja eará sullasaš lágiuvvon dilálašvuođaid várás galgá oažžut bivdorievtti hálldašeaddji lobi.

Dat, mii ovdalis 1—3 momeanttas mearriduvvo, heivehuvvo maiddá stáhtačáziin.

8 §

Bivdu ekonomiijaavádagas ja oktasaš čáhceguovllus

Suoma ekonomiijaavádagas ja oktasaš čáhceguovllus mearas buohkain, geat leat máksán guolástusdikšunmávssu ja buot vuollel 18-jahkásaš ja 65 jagi deavdán Eurohpá ekonomiijaguvlui gullelaš riikka riikkavuložiin lea vuoigatvuohta astoáiggebivdui. Ovdalis oaivvilduvvon guovlluin Supmii registrerejuvvon gávppálaš bivdis leat vuoigatvuohta gávppálaš bivdui.

Eurohpá Uniovnna lahttoriikkaide registrejuvvon bivdofatnasiin lea oktasaš guolástuspolitihkkií guoskevaš EU:a láhkamearrádusain mearriduvvon vuoigatvuohta gávppálaš bivdui Suoma ekonomiijaavádagas ja guovllučáziin.

Jos gávppálaš bivdodárbu dan gáibida, de Meahciráđdehus sáhttá láigohit gávppálaš bivdá Suoma ekonomiijaavádagas dahje oktasaš čáhceguovllus luosa dahje guvžžá bivdosaji mearas. Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon bivdoriekti ii leat fámus dán bivdosajiin.

Bivdorievttis ja bivdolobiin oktasaš čáhceguovllus mearrida Meahciráđdehus nu, ahte váldá vuhtii guolleriggodagaid riikkadási dikšunplánaid.

9 §

Stáhta priváhta bivddut

Stáhta priváhta bivddut doalahuvvojit stáhtas doppe, gos stáhta lea daid ovddežis hálddašan ja hálddaša ainge. Stáhta priváhta bivdduid geavaheamis mearrida Meahciráđdehus.

Dárkilet njuolggadusaid stáhta priváhta bivdduid geavaheamis sáhttá addit Eana- ja meahccedoalloministeriija áhahusa vuodul, goas galget vuosttažettiin váldojuvvot vuhtii 88 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon jovkui I gullelaš gávppálaš bivdiid ovddut.

10 §

Vuoigatvuohta Davvi-Lappi bivdolohipi

Olbmos, gean ruovttugiieldalága (201/1994) 2 §:s oaivvilduvvon ruovttugiielda lea Eano-dat, Anár dahje Ohcejohka, lea vuoigatvuohta oažžut Meahciráđdehusas nuvtá lobi bivdui ovdalis namuhuvvon gielddaid rájiid sisa gullevaš stáhtačáziin.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon lohpi lea persovnnalaš ja dat addojuvvo guhkimustá golmma jahkái hávil. Lohpi ii guoskka Deanu ja Njávánjoga čázadaga luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide, Doallánjoga ja Báhcaveaji čázadagaid luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide iige Duortnoseanu ja Ovnnesjoga čázadagaid luosa ja guvžžá goargŋunguovlluide, maidda guoskevaš sierra lobiid stáhtačáziide mieđiha Meahciráđdehus.

Dárkilet njuolggadusaid ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon lobiid addimis ja geavaheamis sáhtá addit Eana- ja meahcedoalloministeriija ášahusa vuodul.

11 §

Bivdorievtti láigoheapmi

Bivdorievtti hálddašeaddji sáhtá láigohit bivdorievtti doaisttázii dahje mearreáigái. Bivdorievtti láigosoahpamuš galgá dahkkojuvvot čálalaččat. Láigolaš ii oaččo láigohit bivdorievtti dahje oasi das ovddosguvlui, iige luohpadit láigoguvlui guoskevaš bivdolobiid goalmádii, jos bivdorievtti láigosoahpamušas ii leat nuppeláhkai sohppojuvvon.

Láigoaddi sáhtá burgit bivdoriektái guoskevaš láigosoahpamuša, jos láigolaš láigoaddi muittuhusas fuolakeahtá geavaha boastut iežas bivdorievtti, ii mávsse láiggu dahje muđui jámma rihkku soahpamušii dahje dán láhkii vuodđuduvvi geatnegasvuodaidis.

Stáhtačáziid láigoheamis bivddu várás sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahcedoalloministeriija ášahusa vuodul.

12 §

Osolašgotti osolačča mieđihan bivdolohipi

Oktasaš čáhceguovllu osolaš sáhtá eará osolaččaid guorraseami haga addit nubbái lobi bivdit osolažžii alccesis gullevaš bivdorievtti vuodul. Jos lohpi bistá badjel jagi dahje jos lohpi guoská 4 §:a 22 čuoggás oaivvilduvvon ráđjehokasoahpamušaid bivdonjuolggadusaid heivehanguovlluide dahje ráđjelogaid oalgečáziide, de dat galgá addojuvvot čálalaččat ja das galgá ortniidan osolašgotti siste dahkkojuvvot almmuhus osolašgoddái.

Oktasaš čáhceguovllu osolaš galgá 1 momeanttas oaivvilduvvon bivdolobi attedettiin fuolahit das, ahte lohpeoažžu ii mana bivdus badjel osolažžii gullevaš bivdorievtti alimusmeari.

13 §

Guvllolaš lohpi gávppálaš bivdui

Guolleriggodagaid bistevas buvttadeami ja ávkinatnima ja geavahan- ja dikšunplána ollašuvvama dorvvastan dihte ELY-guovddáš sáhtá mieđihit gávppálaš bivdái guhkimustá viđa jahkái lobi gávppálaš bivdui, jos:

1) čáhceguovlu heive geavahan- ja dikšunplána mielde bures gávppálaš bivdui;

2) čáhceguovllu guollenáliid dilli addá vejolašvuoda gávppálaš bivdui;

3) lohpeohcci ii leat ieš iige guolledoalloguovllu doarjaga vuodul beassan bivdorievtti hálddašeaddjiiguin ovttafielalašvuhtii čáhceguovllu geavaheamis gávppálaš bivdui; ja

4) gávppálaš bivdu ii čuoze mearkašahttiláhkai guovllu gáddeeaiggádiidda dahje hálddašeaddjiide dahje guovllu eará geavaheapmái.

ELY-guovddáš galgá dán lobis mearridit bivdui lobálaš guovlluid, lobálaš bivdosiid, bivdduvuloš guollešlájaid, lobálaš bivdoáigiid ja dárbbu mielde lobálaš alimussáláša. Dasa lassin lobis sáhtá mearriduvvot, mo gávppálaš bivdi galgá almmuhit iežas sáláša.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon lobi ii oaččo mieđihit, jos lobi vuodul dáhpáhuvi bivdu čuožášii menddo sakka bivdorievtti

hálddašeaddji vejolašvuhtii atnit ávkin iežas bivdorievtti dahje jos dat dagahivččii eará mearkkašahtti heajos váikkuhusaid.

ELY-guovddáš lohpearrádus galgá váldojuvvot vuhtii nuppástusohcamis fuolakeahtá.

14 §

Buhtadusa máksin gávppálaš bivddus bivdorievtti hálddašeaddjiide

Gávppálaš bivdi galgá, go lea ožžon 13 §:s oaivvilduvvon lobi, máksit guđege kaleandarjagis bivdorievtti hálddašeaddjiide lobis mearriduvvon bivdosiid mielde, ELY-guovddáš doaibmaguovllu geavahan- ja dikšunplánain meroštallon govtolaš mávssuid buhtadussan čáhceguovllu geavaheamis gávppálaš bivdui.

15 §

Vuoruheapmi lobi miediheamis gávppálaš bivdui

Jos lobi dihto čáhceguvlui ohcet eanet gávppálaš bivdit go guovllu guollenáliid dili vuodul lobiid sáhtá miedihit, de ELY-guovddáš sáhtá vuoruhit lohpeoažžumis daid lohpeohcciid, geat gullet 88 §:a 1 momentas oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui I ja geain lea juo ovdal leamaš lohpi gávppálaš bivdui seamma čáziin dahje daidda guoskevaš čáziin.

16 §

Lohpeevttuid rievdadeapmi ja lobi eretgeassin

ELY-guovddáš galgá čuovvut ja gozihit 13 §:a vuodul addojuvvon lohpeevttuid ollašuvvama.

ELY-guovddáš galgá rievdadit lohpeevttuid, jos:

1) lohpeguovllu dilálašvuodát leat lobi miediheami manjá mealgat nuppástuvvan nu, ahte lohpeevttuid mielde mearriduvvon bivddu ii sáhte nuppástuvvan dilálašvuodaid dihte šat suovvat; dahje

2) lobis oaivvilduvvon bivdu ii šat deavdde geavahan- ja dikšunplánas daddjojuvvon gáibádusaid.

ELY-guovddáš galgá geassit eret lobi, jos lohpehálddašeaddji jámma guodá mávsse-keahtá 14 §:s oaivvilduvvon mávssuid, ja mealgat dahje jámma rihkku ášahuvvon lohpeevttuid dahje dán lága njuolggadusaid. Lohpi sáhtá gessojuvvot eret maiddá dalle, jos lohpehálddašeaddji ii ELY-guovddáša fuopmášahttimis ja váruhusas fuolakeahtá heaitte rihkkumis dán lága njuolggadusaid dahje mávsse mávssekeahtá báhcán mávssuid govtolaš áiggi sisa váruhusa adimis.

17 §

Gávppálaš bivdi vuoigatvuohta stáhtaeatnama atnui

Gávppálaš bivdis, guhte gullá 88 §:s oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui I, lea stáhtii gullelaš mearragáttiin, -sulluin ja -boaduin (mat eai leat várrejuvvon eará atnui) vuoigatvuohta láigohit eatnama hálddašeaddji eiseválddi čujuheami mielde ja dan nannen govtolaš eavttuiguin bivddus dárbbášlaš vurkkodansajiid ja bivdosiid goikadansaji sihke gávppálaš bivddu várás vealtameahttun gaskaboddosaš orrunsaji.

18 §

Guvllolaš lohpi bivdooahpistandoibmii

Bivdoturisma doaibmavejolašvuodaid dorvvastan dihte ELY-guovddáš sáhtá miedihit oppa doaibmaguvlui dahje dan oassái guoskevaš lobi lágidity bivdoturismadilálašvuodaid, maidda oassálastet eanemustá guhtta bivdi hávil ja main oggojuvvo, bilkejuvvo dahje bivdojuvvo vuokkain. Lohpi galgá ohccojuvvot čálalaččat ja dan sáhtá miedihit, jos guollenáliid bistevaš ávkinatnin addá dasa vejolašvuoda. Lohpi sáhtá leat fámus guhkimustá vihtta jagi hávil.

ELY-guovddáš galgá lobis ášahit guvllolaš bivdoráddjehusaid dahje beaiveguovdasas sálašeriid, jos guolledollui guoskevaš bealit dahje guovllu guollenáliid dilli dan gáibidit. ELY-guovddáš galgá bivdit iežas doaibma-

guovllu guolledoalloguovlluin jahkásaččat cealkámuša guvllolaš bivdoráddjehusaid ja beaiveguovdasaš sálašeriid ásaheapmái váik-
kueaddji beliin.

ELY-guovddáš sáhtta geassit eret lobi, jos lohpehálddašeaddji mealgat rihkku ásaheav-
von eavttuid iige ELY-guovddáša fuopmášahttimis ja váruhusas fuolakeahtta heaitte eavttuid rihkkuma.

Bivdoturismmain bargi fitnodatolmmoš galgá, go lea ožžon lobi, máksit kaleanddar-
jagis stáhtii 100 euro sturrosaš guolástus-
dikšunmávssu.

3 lohku

Guolledoalu organisašuvnnat ja daid do- aimmat

19 §

Guolledoalloeiseválddit

Stáhta guolledoalloeiseválddiide lohkkovit Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke dat ELY-guovddášat, maidda guolledoalloáššit gullet.

Dasa lassin dán lágas sierra mearriduvvon guolledoallohálldahusa eiseváldedoaimmaid dikšuba Meahcirádddehus ja Luondduriggo-
datguovddáš sihke bivdogoziheami hárrái 99 §:s namuhuvvon eiseválddit ja bivdogozi-
headdjit.

ELY-guovddáša dán lága vuodul dahkan mearrádusa ja ášši gieđahallamii guoskevaš áššegirjiid sáhtta vuolláičállit mašinnain.

20 §

ELY-guovddáša doaimmat

ELY-guovddáš galgá:

1) fuolahit stáhtii gullevaš guolledoal-
lohálldahusas;

2) gozihit oktasaš guolledoalloáššiid ja ovddidit bistevaš bivddu ja guolleriggoda-
gaid dikšuma;

3) addit áššedovdiveahki guolledoallo-
guovlluide;

4) gozihit ahte guolledoalloguovllut doib-
met lága ja njuolggadusaideaset ja geavahan-
ja dikšunplána mearrádusaid mielde ja dev-

det daidda gullevaš doaimmaid ja galgá njul-
gegohtet váilevašvuodaid ja heajos beliid.

5) stivret ja gozihit rávvenbarggu, mii
dahkkojuvvo stáhta ruđaguin;

6) gieđahallat oktavuodadoallamii guoske-
vaš áššiid guolledoalloeiseválddiid ja guolle-
doalloguovlluid gaskkas; ja

7) dikšut eará doaimmaid, mat dasa leat
dán lágas mearriduvvon.

Bivdogozihanáššiin ELY-guovddáš sáhtta
doaibmat oppa riikkas eiseválddi virge-
veahkkebivdaga vuodul.

21 §

ELY-guovddáša doaibmaváldi ekonomii- jaavádagas

ELY-guovddášii gullevaš doaimmain fuo-
laha Suoma ekonomiijaavádagas dat ELY-
guovddáš, man doaibmaguovllu siste guos-
kevaš oassi ekonomiijaavádagas lea. ELY-
guovddášiid doaibmaguovlluid gaskasaš ráji
gehččet joatkašuvvat guovllučáziid olgoráji
rájes njuolga ekonomiijaavádaga olgoráji
duohkái.

22 §

Guolledoalloguovlojuohku

Čáhceguovllut juhkkovuovjot daid oamas-
tangaskavuodain ja hálldahuslaš rájiin be-
roškeahtta guolledoalloguovlluide. Guolle-
doalloguovlu čohkiida guolledoalu dáfus
doarvái viiddis oktilaš guovllus. Guolledoal-
loguvlui gullevaš guovllu meroštaladettiin
galgá erenoamážit váldit vuhtii johttiguliid
eallinjođu, bivddu vuogas lágideami, golgan-
guovlojuogu ja čáhceguovlluid juogu čáziid-
dikšuma ja mearradikšunlágidanlágas
(1299/2004) oaivvilduvvon čáziiddikšun-
guovlluide ja mearradikšunguvlui.

Guolledoalloguovlojuohku ii guoskka ok-
tasaš čáziide mearas dakko bokte go guolle-
riggodagaid bistevaš geavaheapmi ja dikšun
ii gáibit guovllu laktima guolledoalloguovlo-
juhkui.

Guolledoalloguovlluid eatnandieđalaš
rájiid nanne ELY-guovddáš 33 §:s oaivvil-
duvvon guvllolaš guolledoalu ovttasbargojo-

avkku evttohusa vuodul dan manná, go lea gullan Eana- ja meahccedoalloministeriija ja eará guovddáš oassebeliid. ELY-guovddáš mearrida maiddá guolledoalloguovllu juohkimis, dan ovttaštahhtimis eará guolledoalloguvlui dahje dan rájiid rievdadeamis, jos dilálašvuodaid nuppastuvvan dahje eará erenoamáš sivat dan gáibidit. Ohcamuša ovdalis namuhuvvon doaibmajuid dahkan dihte earret rájiid nannema sáhtá dahkat guolledoalloguovlu dahje bivdorievtti hálddašeaddji.

ELY-guovddáš sáhtá maiddá, go lea gullan áššáiosolaš guolledoalloguovlluid ja bivdorievtti hálddašeaddjiid, ieš mearridit guolledoalloguovllu rájiid rievdadeamis. Jos šaddá eahpečielggasvuhta das, guđe ELY-guovddáša doaibmaválddi vuollái guolledoalloguovllu rájiid rievdadeapmi gullá, de Eana- ja meahccedoalloministeriija čoadvá doaibmaváldái guoskevaš ášši.

Das, ahte gokko guolledoalloguovlluid doaibmaguovlluid rájit galget johtit, sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ása husa vuodul.

23 §

Guolledoalloguovllu vuoigatvuodalaš hápmi, lahtut ja doaibmaorgánat

Guolledoalloguovllut leat almmosvuoigatvuodalaš ovtastusat, mat galggašedje ovddidit guovlluideaset guolledoalu ja ovddidit lahtuideaset ovttasbarggu guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma lágidan dihte. Guolledoalloguovlu sáhtá čatnasit feara masa ja háhkat alcesis dahje iežas atnui omodaga.

Guolledoalloguovllu lahtuide gullet guovllu bivdorievtti hálddašeaddjit ja riikkadási guolástansuorggi organisašuvnnat. Eana- ja meahccedoalloministeriija nanne logahallama riikkadási guolástansuorggi organisašuvnnain viđa jahkái hávil.

Guolledoalloguovllu doaibmaorgánaide gullet oktasaščoahkkinn, stivra ja doaibmajodiheaddji.

Guolledoalloguovlluide heivehuvvojit dán lága lassin ovtastuslága (503/1989) 11, 17,

20, 22, 24 §:t, 26 §:a 2 momenta, 27—31 §:t, 35 §:a 2 momenta ja 36 §.

24 §

Guolledoalloguovlluid doaimmat

Guolledoalloguovllu doaimmaide gullet:

- 1) guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma plánen;
- 2) geavahan- ja dikšunplánaevttohusa dahkan, dohkkehuvvon plána ollašuttin ja dan váikkuhusaid čuovvun;
- 3) guolleriggodagaid geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš dieđiheapmi;
- 4) bivdогоziheami lágideapmi;
- 5) bivddu ja guollenáiid dikšundoaimmaid čuovvundieđuid čoaggin;
- 6) bivddu oktilašlohpeguovlluid čohkken astoáiggi ja gávppálaš bivddu dárbbuide;
- 7) doaimmat, maid čáhceguovllu eaiggádat leat sirdán guolledoalloguvlui;
- 8) vuoggabivddus čoggon buhtadusráidat juohkin čáhceguovllu eaiggádiidda;
- 9) ELY-guovddáša boadussstivremii ja dán láhkii vuodduuvvi eará doaimmat.

25 §

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkinn

Guolledoalloguovllu mearridanválddi geavaha oktasaščoahkkinn.

Guolledoalloguovllu čuovvovaš lahtuin lea vuoigatvuhta ovtta ovddasteaddjái oktasaščoahkkimis:

- 1) osolašgoddi, mas lea čáhceguovlu uhcimustá 50 hektára;
- 2) osolašgottiide gulakeahtes, viidodaga dáfus uhcimustá 50 hektára sturrosaš čáhceguovlluid eaiggádat;
- 3) dakkár guolledoalloguvlui gullevaš osolašgottiid dahje osolašgottiide gulakeahtes čáhceguovlluid eaiggádiid oktiisearvamat, maid hálddašan čáhceguovlluid ollislaš viidodat lea uhcimustá 50 hektára; jogas goitotge uhcimustá 30 hektára;
- 4) 23 §:a 2 momentas oaivvilduvvon riikkadási guolástansuorggi organisašuvdna, earret lustabivdiid ovddasteaddji or-

ganisašuvnna, mas lea vuoigatvuohta guovtte ovddasteaddjái.

Sierraákkat bivdoovdduid hálldašeaddjiin lea vuoigatvuohta oktasaščoahkkimis ovttá oktasaš ovddasteaddjái.

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis leat guđege uhcimustá 1 000 hektára čáhceguovloopmodaga ovddasteaddjis golbma jiena, uhcimustá 500 muhto vuollel 1 000 hektára čáhceguovloopmodaga ovddasteaddjis guokte jiena ja eará lahtuid ovddasteaddjis okta jietna. Registrerejuvvon guvllolaš ovtastusain, maid ulbmilin lea ovddidit birasdahje luonddusuođjaleami ja maid njuolggadusaid mielde ášahuvvon doaibmaguovllus guolástanguovlu dahje oassi das lea, lea vuoigatvuohta ovttá ovddasteaddjái. Sámiid ruovttuguovllus maiddái Sámedikkis lea guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis vuoigatvuohta ovttá ovddasteaddjái, geas lea čoahkkimis mieldeorrun- ja hállanriekti muhto ii jienastanriekti.

Guolledoalloguovlu oažžu bovdet oktasaščoahkkimii áššedovdiid, geain lea čoahkkimis mieldeorrun- ja hállanriekti.

26 §

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima doaimmat

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkinn:

- 1) vällje stivrra;
- 2) mearrida ruhtadoalloloahpaheami nanemis ja vástofriidjavuođa miediheamis stivrrii;
- 3) nanne jahkásaš doaibma- ja ruðaidgeavahanplána ja jagi guhkibun oaivvilduvvon doaibmaplána;
- 4) nanne evttohusa geavahan- ja dikšunplánan;
- 5) nanne evttohusa guolledoalloguovllu njuolggadussan;
- 6) nanne buhtadusruðaid juohkima čáhceguovllu eaiggádiidda;
- 7) mearrida guolledoalloguovlui máhcáhuvvon buhtadusruðaid geavaheamis;
- 8) mearrida oktasaščoahkkima, stivrra ja doaibmajodiheaddji mearrádusa njulgemis.

27 §

Guolledoalloguovllu stivrra ja dan doaimmat

Guolledoalloguovllu stivrrii gullet uhcimustá čieža lahtu. Stivrra lahtu doaibmabaddji lea golbma jagi. Stivrra lahtuin välljejuvvo jahkásaččat goalmmásas.

Guolledoalloguovllu stivrra galgá:

- 1) válmmaštallat áššiid, mat galget gieðahallot oktasaščoahkkimis, ja ollašuttit mearrádusaid;
 - 2) ollašuttit geavahan- ja dikšunplánii gullevaš doaimmaid ja dieðihit plána ulbmiliid ollašuvvamis;
 - 3) addit diehtun mearrádusaid;
 - 4) lágídit bivdogozihandoaimmaid dikšuma; ja
 - 5) nammadit ja earuhit doaibmajodiheaddji.
- Guolledoalloguovllu njuolggadusain sáhtá stivrrii 2 momeantta mielde gullevaš doaimmaid, earret čuoggás 5 oaivvilduvvon doaimmaid, sirdit doaibmajodiheaddjái.

28 §

Doaibmajodiheaddji doaimmat

Doaibmajodiheaddji dikšu guolledoalloguovllu beaivválaš hálldahusa stivrra rávvagiid ja mearrádusaid mielde. Doaibmajodiheaddjis lea guolledoalloguovllu nammačál- linriekti.

Doaibmajodiheaddji vástida das, ahte guolledoalloguovllu ruhtadoallu lea lága mielde lágiduvvon ja ruðaiddikšun luotehahttiláhkai ordnejuvvon. Doaibmajodiheaddji galgá addit stivrrii ja dan lahttui dárbbášlaš dieðuid stivrra doaimmaid dikšun dihte.

Doaibmajodiheaddji oažžu leat mielde stivrra čoahkkimis ja geavahit doppe hállanválddi, vaikko ii livččege stivrra lahttu, jos stivra ii mearrit nuppeláhkai.

Doaibmajodiheaddjis lea vuoigatvuohta nuvtá oažžut tehnikkalaš geavahanoktavuoða bokte dieðuid Eanamihtidanlágádusas, jos dát dieðut galget ožžojuvvot bivdogoziheami lágideami dahje vuoggabivddus čoggon ruðaid ja juohkima várás.

29 §

Doaibmaorgána lahtuid ja doaibmaolbmuid vástu

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttu ja doaibmaolmmoš galgá almmolaš hálddahusdoaimma divššodettiinis čuovvut hálddahuslága (434/2003), giellalága (423/2003), sámi giellalága (1086/2003) ja eiseválddiid doaimma almmolašvuoda birra addojuvvon lága (621/1999).

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahttui ja doaibmaolbmui heivehuvvojit rihkusvuoigatvuodalaš virgevástui guoskevaš njuolggadusat dalle, go sii almmolaš hálddahusdoaimma divššodettiinaset geavahit almmolaš válddi.

Guolledoalloguovllu doaibmaorgána lahtu ja doaibmaolbmo almmolaš hálddahusdoaimma dikšumis šaddan vahága buhttemis lea fámus, mii almmolaš servoša ja virgeolbmo buhttenvásttus ja virgedoaimmas šaddan vahága buhttemis mearriduvvo vahát-buhttenlágas (412/1974).

30 §

Guolledoalloguovllu njuolggadusat

Guolledoalloguovllu njuolggadusain galgá namuhit:

- 1) guolledoalloguovllu nama ja dan hálddahusa ruovttubáikki ja deháleamos osiid dain čáziin, mat gullet guolledoalloguovlui;
- 2) mo ovddasteaddjit guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimii vállejuvvojit;
- 3) goas guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimat galget dollojuvvo;
- 4) mo guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimat bovdejuvvojt čoahkkái ja mo áššit gieđahallojit;
- 5) mo stivrra lahtuid doaibma ja áššiid gieđahallan lea lágiduvvon;
- 6) mo áššegirjjit guolledoalloguovllu beales vuolláičállojuvvojit;
- 7) guolledoalloguovllu doaibmaolbmuid, dáid doaimmaid ja doaibmabaji ja mo sii váldojuvvojit doibmii;
- 8) ruđaid geavaheami ja ruhtadoalu ákkaid;
- 9) diehtunaddimiid čađahanvuogi; ja

10) guolledoalloguovllu doaimma dáfus dárbblaš eará áššiid.

Njuolggadusaid válmmaštallá guolledoalloguovlu ja nanne ELY-guovddáš.

31 §

Ruhtadoallu ja ruhtadoallogdárkkisteapmi

Guolledoalloguovllu ruhtadoallobadji lea kaleanddarjahki. Guolledoalloguovlu galgá luohpadit jahkásaččat čilgehusa doaimmastis ELY-guovddážii. Čilgehusas galget leat mielde dieđut mávssolaš dáhpáhusain ruhtadoallobaji áigge ja dan nohkama maŋŋá, árvoštallan boahhtevaš ovdáneamis sihke čielggadus geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuvvamis.

Dán guovllu ruhtadoallogeatnegasvuhtii, ruhtadollui ja ruhtadoalloloahpaheapmái heivehuvvo ruhtadoalloláhka (1336/1997).

Guolledoalloguovlu lea geatnegahtton doaimmahit jahkásaččat ruhtadoallogdárkkisteami. Ruhtadoalu dárkkisteapmái heivehuvvo ruhtadoallogdárkkistanláhka (459/2007).

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon čilgehusas ja dan sisdoalus sáhtá mearridit dárkkileappot Eana- ja meahccedoalloministerija ásaheami vuodul.

32 §

Guolledoalloguovllu doaimma goziheapmi

ELY-guovddáš goziha iežas doaibmaguovllu guolledoalloguovlluid doaimma. ELY-guovddážis lea vuoigatvuohta oázžut guolledoalloguovllus ja ruhtadoalu dárkkisteaddjiin, almmá ahte čiegusindollannjuolggadusat dan hehttejit, goziheami dáfus dárbblaš dieđuid, áššegirjjiid ja čielggadusaid. Guolledoalloguovllus goziheami várás ožžojuvvon dieđuid ii oaččo almmuhit olggobealeolbmui iige geavahit eará ulbmilii guolledoalloguovllu lobi haga. Guolledoalloguovlu galgá almmuhit ELY-guovddážii iežas stivrra ságadoalli, várságadoalli ja doaibmajodiheddji namaid ja oktavuodadieđuid.

Jos guolledoalloguovlu lea eanet go ovttá ELY-guovddáža doaibmaguovllus, de guolledoalloguovlui guoskevaš áššit gieđahallojit

dan ELY-ealáhusguovddázis, man doaibmaguovllus eanaš oassi guoskevaš guolledoalloguovllu čáhceviidodagas lea.

33 §

Guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavku

ELY-guovddáš ásaha iežas doaibmaguvlui guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavkkuid veahkehit guovllu guolledoalloássiid dikšumis, oainnuid oktiiheiveheamis ja dutkan-dieduid ávkinatnimis. Ovttasbargojoavku ásahuvvo viđa jahkái hávil ja dasa gullet guolledoalloguovlluid, guolledoallo- ja birasorganisašuvnnaid, dutkamuša, hálldahusa, eanegottiid lihtuid sihke sámiiid ruovttuguovllus Sámedikki ovddasteaddjit.

Ovttasbargojoavku doaibmá ELY-guovddáža geahču vuolde ja dat galgá dahkat evttohusaid ja árvalusaid bivddu lágideamis ja guollenáliid dikšumis. Ovttasbargojoavku árvoštallá geavahan- ja dikšunplánaid ja dain árvaluvvon geavahan- ja dikšundoaimmaid sihke dahká árvalusaid sierra guovlluid geavahan- ja dikšunplánain ja riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánain árvaluvvon doaibmabijuid oktiiheivehan dihte. Ovttasbargojoavku dahká ELY-guovddážii evttohusa iežas doaibmaguovllu guolledoalloguovlujuohkun.

4 lohku

Guolleriggodagaid geavaheami ja dikšuma plánen

34 §

Riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat

Guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma ollašuvvama sihkkarastin dihte dahkkojuvvojit dárbbu mielde riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat. Dikšunplána válmmaštallamis vástida Eana- ja meahcedoalloministeriija searválagaid Birasministeriijain. Dikšunplána nanne Eana- ja meahcedoalloministeriija.

Nannejuvvon riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánat galget válđojuvvot vuhtii, go dahkkojuvvojit guvllolaš geavahan- ja

dikšunplánat ja ollašuhttojuvvo ja lágiduvvo bivdu oktasaš čáziin. Geavahan- ja dikšunplánaiguin ii oáččo váddudit riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaid ollašuhttima.

35 §

Geatnegahttin geavahan- ja dikšunplána dahkan dihte

Guolledoalloguovlu galgá dahkat ja válđit atnui iežas doaibmaguvlui guoskevaš geavahan- ja dikšunplána, mainna dorvvastuvvo guovllu guolleriggodagaid bistevaš ja mánggabealat buvttadeapmi ja geavaheapmi ja biologalaš mánggahápmásašvuohta, ja ovddiduvvojit lustabivddu ja gávppálalaš bivddu doaibmavejolašvuođat.

36 §

Geavahan- ja dikšunplána dahkan

Guolledoalloguovlu dahká evttohusa iežas guovllu guolleriggodagaid geavahan- ja dikšunplánan. Geavahan- ja dikšunplána dagadettiin galgá válđit vuhtii guollenáliid geavaheapmái ja dikšumii eará láhka-mearrádusaid vuodul ásahuvvon gáibádusaid, guolleriggodagaid riikkadási dikšunplánaid ja dakkár guolleriggodagaid eará geavahan- ja dikšunplánaid, maid ollašuhttimii plána sáhtášii váikkuhit.

Geavahan- ja dikšunpláνας galget leat mielde:

1) vuodđodieđut čáhceguovlluid ja guollenáliid dilis;

2) plána bivddu ovddidandoaibmabidjun ja dáidda guoskevaš ulbmildilli ja evttohus lustabivddu oktilašlohpevuogádaga ovddidan dihte;

3) plána guollenáliid dikšundoaibmabidjun;

4) evttohus johttiguliid ja áitojuvvon guollenáliid eallinjođu ja eará biologalaš mánggahápmásašvuođa dorvvastan dihte dárbbášlaš doaibmabijuin;

5) evttohus bivddu dárbbášlaš guvllolaš muddendoaibmabidjun;

6) evttohus ruđaid, mat čoggojuvvojit guolástusdikšunmáksun ja geavahuvvojit eaggátbuhtadusaide, ossodaga juohkin dihte;

7) guolledoalu dáfus mearkkašahtti guovluid ja gávppálaš bivdui ja bivdoturismii vuogas guovlluid mearrideapmi;

8) guđege gávppálaš bivdui vuogas guovlus gávppálaš bivdui heivvolaš bivdosiid mearrideapmi;

9) plána guolástandieđuid čuovvuma ja bivdogoziheami lágideami várás.

Dain áššiin, mat válđojuvvojit geavahan- ja dikšunplánii, sáhtta mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ásausa vuodul.

37 §

Geavahan- ja dikšunplána dohkkeheapmi

ELY-guovddáš dohkkeha geavahan- ja dikšunplána. Plána galgá dohkkehuvvot, jos dat:

1) lea dán lágas mearriduvvon gáibádusaid mielde dahkkojuvvon;

2) heive oktii riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaiguin iige váddut daid ollašuttima;

3) heive oktii eará geavahan- ja dikšunplánaiguin; ja

4) lea giedáhallon guvllolaš guolledoalu ovtasbargojoavkkus.

Go plána guoská sámiiid ruovttuguvlui, de plána sáhtta dohkkehuvvot dalle, jos 1 momanttas mearriduvvon ášši lassin sámédigelága (974/1995) 9 §:s mearriduvvon ráddádallangeatnegahttin čuvvojuvvo.

ELY-guovddáš sáhtta máhcahit evttohusa geavahan- ja dikšunplánan guolledoalloguvlui ođđasit válmmaštallanláhkai, jos evttohus ii deavdde dohkkehaneavttuid.

Jos guolledoalloguvlu ii daga evttohusa mearreáiggis dahje ii evttohusa máhcaheamis fuolakeahtta daga dohkkehahtti evttohusa, de sáhtta geavvat nu ahte ELY-guovddáš ii mávsse guolledoalloguvlui 82 §:a 1 momantta 2 čuoggás oaivvilduvvon ruđaid, dassáigo dohkkehahtti evttohus lea doaimahuvvon ELY-guovddáži.

ELY-guovddáš sáhtta ollašuttit guolledoalloguvllu evttohusaid dárbbášlaš guvllolaš muddendoaimabidjun nu, ahte ráddje bivdu guovllus plána dohkkehanmearrádusastis

53, 54 ja 57 §:s ja 67 §:a 4 momanttas ja 71 §:a 3 momanttas mearriduvvon doaibmafápmudusaidis mielde.

38 §

Geavahan- ja dikšunplána guston ja rievda-deapmi

Geavahan- ja dikšunplána lea fámus guhkimustá logi jagi dan dohkkeheami rájes. Jos ođđa plána ii leat dohkkehuvvon ovdalgo boares plána lea heaitán gustomis, de boares plána lea fámus dassáži go ođđa plána lea bohtán fápmui.

Jos guolledoalloguvllu guollenáliid dilli lea plána gustodeittiin nuppastuvvan dan mađe ollu ahte plána ollašuttin ii deavddáži šat dasa ásašuvvon ulbmiliid, de guolledoalloguvlu galgá bargagoahtit plána rievdadan dihte. Evttohusa plána rievdadan dihte sáhtta dahkat plána dohkkehan ELY-guovddáš dahje guolledoalloguvlu ieš.

Plána rievdadanevttohus galgá ovdanbuktot dohkkehanláhkai ELY-guovddáži, mii dohkkeha nuppastusaid plána oassin 37 §:s mearriduvvon meannudeami mielde.

Evttohus ođđa plánan galgá ovdanbuktot dohkkehanláhkai ELY-guovddáži manjimustá guhtta mánotbaji ovdalgo gustojeaddji plána gustonáigi lea nohkan.

39 §

Geavahan- ja dikšunplána ollašuttima goziheapmi

ELY-guovddáš goziha ahte guolledoalloguvllu geavahan- ja dikšunplána ollašuttujuvvo. Jos guolledoalloguvlu healbada plána ollašuttima nu, ahte dat čuohcá guollenáli dahje -šlájá ceavzilvuhtii, de ELY-guovddáš sáhtta leat mávssekeahhtá guolledoalloguvlui 82 §:s oaivvilduvvon ruđaid gitta dassái, go ollašuttindoaimmat leat álghuvvon.

40 §

Geavahan- ja dikšunplána ollašuttin ja čuovvun

Guolledoalloguovllu guolleriggodagaid geavaheapmi ja dikšun galgá lágiduvvot dohkkehuvvon geavahan- ja dikšunplána mielde. Guolledoalloguovlu ja bivdorievtti hálddašeaddjit vástidit plána ollašuttimis dakko bokte go plána ollašuttin daidda guoská. Eiseválddit galget váldit doaimmainis vuhtii guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána guolleriggodagaid geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš oppalaš perspektiivvaid.

ELY-guovddáš galgá guđa mánotbaji sisa plána dohkkeheamis almmuhit plánaš gieldda lávvaplánemis vástideaddji eiseváldái. Dasa lassin Eana- ja meahccedoalloministerijai galgá almmuhit plánii gullevaš muddendoaimbidjoevttohusain, mat gáibidit lánka-mearrádusaid rievdadeami dahje main lea váikkuhus riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánaid dahkamii ja ovddideapmái.

Guolledoalloguovlu, ELY-guovddáš ja guvllolaš guolledoalu ovttasbargojoavku čuvvot plána ollašuttima váikkuhusaid ja ulbmiliid ollašuvvama. ELY-guovddázis lea, jos bivdojuvvo, vuoigatvuohta oažžut guolledoalloguovllus dieđuid plána ollašuvvamis.

5 lohku

Bivddu lágideapmi

41 §

Bivddu lágideapmi

Bivdu galgá lágiduvvot geavahan- ja dikšunplána mielde.

Bivddu lágideamis vástida bivdorievtti hálddašeaddji.

Jos oktasáš čáhceguovllus leat sierraákkat bivdoovddut, de daid osolašgiddodagaid eaiggádat ja čáziid osolaččat galget fuolahit bivddu lágideamis searválagaidda.

42 §

Osolašgotti bivdorievtti juohkin

Vuoigatvuohta osolašgotti čáziid atnui mearrašuvvá bivddusovttadagaid vuodul. Bivddusovttadagaid juogedettiin galgá váldit vuhtii oktasáš čáhceguovllu osolaččaid ja earáid, geain lea vuoigatvuohta bivdit namuhuvvon čáziin.

Jos guollečáziid geavaheamis ii osolašgottis nuppeláhkai mearriduvvo, de bivddusovttadagat juohkásit oktasáš guollečáziid osolaččaid gaskkas sin čáhceossodagaid mielde. Osolašgoddii sáhtta addit dárkilet mearrádusaid osolaččaide gullevaš bivdorievtti geavaheamis.

43 §

Bivdorievttiid oktiiveheheapmi erenoamáš bivdoovdoguovllus

Jos sierraákkat bivdoovddu ásaheittiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de oktasáš čáhceguvlui gullevaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása oktasáš guovllu osolašgiddodagaid ja sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodagaid gaskkas nu, ahte sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodaga bivdosiid alimusmearri lea seammá go dakkár oktasáš čáziid osolašgiddodaga bivdusovttadatmearri, mii dáluid vearuhanákkain mearriduvvon vearrologu vuodul vástida sturrodaga dáfus giddodaga, masa gullá sierraákkat bivdoovdu. Dat, mii ovdalis mearriduvvo, heivehuvvo maiddá osolašgoddái gu-lakeahtes čáhceguvlui.

Jos sierraákkat bivdoovddu ásaheittiin ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, de stáhtačáziide gullevaš erenoamáš bivdoovdoguovllus bivdoriekti juohkása nu, ahte bealli bivdoovdoguovllu bistevaš bivddu alimusmearis gullá stáhtii ja bealli sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide earret Anárjávrri, mas stáhtii gullet guokte goalmádasa ja sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaide okta goalmádasa bistevaš bivddu alimusmearis.

Jos erenoamáš bivdoovdoguvlui stáhtačáziin gusket moanat sierraákkat bivdoovddut, de sierraákkat bivdoovdduid oso-

lašgiddodagaide gullevaš bivdoriekti juohkása daid gaskkas dáluid vearuhanákkain mearriduvvon vearrologuid mielde ja guđege dálui gullevaš osolašgiddodagaid gaskkas dan mielde go guhtege osolašgiddodat lea ožžon ossodaga oktasaš ovdui.

44 §

Bivdorivttiid oktiiheiveheapmi erenoamáš bivdosajis

Sierraákkat bivdoovddu mielde ásahuvvon bivdoriekti erenoamáš bivdosajis gullá dušše sierraákkat bivdoovddu osolašgiddodagaide, jos ii leat nuppeláhkai mearriduvvon sierraákkat bivdoovddu ásahettiin. Čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta erenoamáš bivdosajis maiddá eará bivdui, jos dat ii mearkašahhtiláhkai čuoze sierraákkat bivdoovddu geavaheapmái. Go bivdoovdu gullá moanaide giddodagaide, de bivdoriekti daid gaskkas juohkása ossodagaid sturrodaga mielde.

Erenoamáš bivdosadjái guoskevaš bivdorievttit osolašgiddodagaide mearriduvvo daid ollislaš bivddusovttadatmearmi nu, ahte veardádallojuvvo bivdosajis fitnašuvvi sálašmearmi oppa sálašmearrái dain čáziin, maidda bivdoovdu gullá.

45 §

Bivddu lágideapmi stáhtačáziin

Stáhtačáziin 41 §:s oaivvilduvvon doaimmain fuolaha Meahciráddehus. Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddain Meahciráddehus galgá jahkásaččat bivdit cealkámuša bivddu lágideamis ja bivdolobiid mieđihanprinsihpain meahceráddehuslága (1378/2004) 20 §:s oaivvilduvvon ráddádallangottis.

Bivddu lágideamis stáhtačáziin sáhtá mearridit dárkileappot Eana- ja meahcedoaloministeriija ásahusa vuodul.

6 lohku

Bivddu stivren ja ráddjen

46 §

Gildojuvvon bivdovuogit ja bivdoneavvut

Čuovvovaš bivdovuogit ja bivdoneavvut leat gildojuvvon bivddus:

1) bávkalemiin dahje eará vuogi mielde áigáiožžojuvvon deaddobárru;

2) bissut;

3) jorggisteaddji, mirkkolaš dahje muđui čázi bilideaddji ávdnasat;

4) šleađgarávdnji;

5) áŋkora njahpasteapmi guollái olggo-bealde;

6) hárset, skohtal dahje sullasaš dearri, roahkki dahje geahčedinga sihke bivdu dola dahje čuovgga vehkiin hoavain johttiguollečázádaga jogas, guoika- ja rávdnesajiin cuoŋománu 15. beaivvis miessemánu 31. beaivái earáge čáziin;

7) johttiguollečázádaga guoika- ja rávdnesajiin oaggun, bilken ja hárrelávddiin bivdu;

8) fierbmi, mii rievdá rávnnji mielde dahje gesso fatnasa manis;

9) eará bivdosat ja rusttegat sihke bivdovuogit, mat dárbbášmeahttumit vahágahttet dahje goddet guliid dahje čuhcet guollenáli seailumii dahje leat vahátlaččat luonddu mánggahápmásašvuhtii.

Gildojuvvon bivdoneavvuid ii oaččo vurkodit bivddu várás oaivvilduvvon fievrus dahje doallat dastán sadjosis bivddu várás. Meahcebivddu várás oaivvilduvvon bissu oažžu goittotge fievrridit.

Stáhtaráđi ásahusa vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gildojuvvon bivdovuogiin ja bivdoneavvuin, gildojuvvon bivdosiid ráhkadusas sihke árppus godđojuvvon bivdosiid galljodagas ja bivdosiid eará iešvuodaid mih-tideamis.

47 §

ELY-guovddáša spiehkastatlohpi

ELY-guovddáš sáhtá sirdingilvima, guollešaddadandoaimma, dutkanbargguid, bivdovieruid doalaheami, guolledoallogeatnegaht-

timiid ollašuhhtima dahje guolleriggodagaid eará geavaheapmái ja dikšumii guoskevaš ulbmila várás ákkastallon siva dihte miedihit spiehkastatlobi:

- 1) gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu atnui dahje vurkkodeapmái;
- 2) bivdogielddu áigge bivdui;
- 3) stuorát sálláša váldimii go lea lohpi;
- 4) eanet bivdosiid atnimii go lea lohpi;
- 5) luoitinláhkai mearriduvvon guoli bivdimii ja váldimii;
- 6) bivdogieldoguoovllus bivdui;
- 7) ráfáidahtton guollešlájá dahje -náli bivdui;
- 8) maŋgelis 91 §:a 2 momeanttas ásahuvvon gielddus spiehkasteapmái guolástangilvus fidnejuvvon sálláša hárrái.

Lobi ii oaččo miedihit, jos dat čuozášii dán lága mielde dahje dan vuodul addojuvvon ráddjema ulbmila dahje geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuvvamii.

48 §

Bivdosiid bidjan ja merken

Guollebivdosa ii oaččo bidjat čáhcái nu, ahte dan njiellu lea caggut čázeoaivvi bajábealde iige maiddá vurkkodit nu, ahte dat dagaha vára fuođđuide dahje eará eallii-de.

Bivdui biddojuvvon giddes ja orru bivdosat galget merkejuvvot nu, ahte čáziid alde johttit áicet dan álkit. Bivdosiid merkenneavvuid ii oaččo bidjat dahje guođdit čáhcái bivdosa haga earret jieŋa alde bivddedetttiin.

Ovdalis 2 momeanttas oaivvilduvvon bivdosiidda galgá dasa lassin merket bivdosa biddji nama ja oktavuođadieđuid sihke bivdorievtti čájeheadji mearkka nu, ahte dat oidno almmá ahte bivdosa dárbbáša bajidit čázis. Bivdorievtti čájeheadji mearkka ii dárbbáš goittotge giddet bivdosii dakkár guovlluin, main bivdorievtti eaiggát ii leat váldán atnui bivdorievtti čájeheadji mearkavuogádaga.

Bivdosiid bidjamis ja merkemis mearriduvvo dárkileappot stáhtaráđi ásausa vuodul.

49 §

Gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosat

Dušše gávppálaš bivdiin ja sin lohku doaimmi olbmui lea gávppálaš bivddus vuoigatvuohta geavahit gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiid. Dákkár bivdosiidda gullet trolá ja eará sajis go govdotatgierddu 67°00'N davábeale čáziin fierpmi, maid ollislaš guhkkodat lea bivdo- dahje fanasgotti nammii badjel 240 mehtera. Oktasaš čáziin mearas ja Suoma ekonomiijaavádagas gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiidda gullet dasa lassin:

- 1) stuorrameardi; ja
- 2) bivdo- dahje fanasgotti nammii áŋkor-bivdosat, main leat oktiibuot eanet go 100 áŋkora.

Gávppálaš bivdit ja sin lohku doaimmit galget duođastit iežaset vuoigatvuođa geavahit 1 momeanttas oaivvilduvvon bivdosiid, jos 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheadji nu bivdá.

Stáhtaráđi ásausa vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gávppálaš bivdui oaivvilduvvon bivdosiid ráhkadusas ja tehnikkalaš iešvuodain.

50 §

Heađuštusa garvin

Bivddedetttiin ii oaččo dárbbášmeahtumit heađuštit birrasa, eará čáziidaldejohttiid, eará lobálaš bivddu dahje gátti eaiggáda dahje hálddašheadji. Ovdalis 7 §:s oaivvilduvvon bivdu ii oaččo dáhpuhuvvat viđalot mehtera lagabus 49 §:s namuhuvvon trolás ja stuorramearddis.

Lobálaš bivddu ii oaččo eaktodáhtos hehttet dahje váddudit.

51 §

Reappáid bivdu ja vurkkodeapmi

Reabbárohtu leavvama hehtten dihte reabbábivdosat galget goikaduvvot, desinfiserejuvvot dahje galmmiuvvot, ovdalgo

daid sáhtta sirdit čázadaga eará oassái dahje eará čázadahkii.

Reappáid oažžu vurkkodit fierbmehehkiin dahje eará sullasaš rusttegiid siste dušše dan čázadaga oasis, gos dat leat bivdojuvvon.

52 §

Bivddu ráddjemii guoskevaš ásaahasad- dinfápmudus

Stáhtaráđdi ja Eana- ja meahccedoalloministeriija galgaba fuolahit guolleriggodagaid bistevaš geavaheami ja dikšuma ollašuhttimis luonddu mánggahápmásašvuoda bisuhan dihte.

Čáhceguovllus, gos gávdno guollešládja dahje -nálli, man ceavzilvuolta dahje buvttadannávccat leat fuotnánan dahje sáhttet fuotnánit čáhceguovllus, mii lea hui mávssolaš guollešládja dahje -náli lassáneami dáfus, sáhtta stáhtarádi ásaahas vuodul:

- 1) gielddit bivddu dihto bivdosiin dahje bivdovugiin dahje ráddjet dan;
- 2) gielddit bivddu dihto áigodaga áigge dahje ráddjet dan;
- 3) ráddjet bivdosiid meari;
- 4) gielddit váldimis sállasa eanet go lea sohppojuvvon;
- 5) gielddit dihto sohkaheallái dahje sturrodattluohkkái gullevaš guliid dahje dakkár guliid sálašin váldima, mat eai leat merkejuvvon 75 §:a vuodul mearriduvvon vuogi mielde; ja

6) addit dárkilet mearrádusaid bivdosiid ráhkadusas.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ásaahas vuodul sáhtta addit teknihkalašlágan njuolgadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis sihke dárkilis njuolggadusaid bivdosiid geavahanáiggis, bivdosiid mearis ja sálašmearis sihke guliid luoitingeatnegasvuodas, jos dasa 2 momellantas oavvilduvvon siva dihte lea dárbu.

Go ovdalis 2 ja 3 momellantas oavvilduvvon ásaahasat addojuvvojit, de daid mielde dahkkojuvvon geatnegahttimiid sáhtta ásaahas earáláganin sierra gávppálaš bivdijoavkkuide.

53 §

ELY-guovddáša doaibmaváldi ráddjet bivddu

ELY-guovddáš sáhtta, jos čáhceguovllus gávdno guollešládja dahje -nálli, man ceavzilvuolta dahje buvttadannávccat leat fuotnánan dahje sáhttet fuotnánit dahje čáhceguovlu lea hui mávssolaš guollešládja dahje -náli lassáneami dáfus:

- 1) gielddit bivddu dihto bivdosiin dahje bivdovugiin dahje ráddjet dan;
- 2) gielddit bivddu dihto áigodaga áigge dahje ráddjet dan;
- 3) ráddjet bivdosiid meari;
- 4) gielddit váldimis sállasa eanet go lea sohppojuvvon;
- 5) gielddit dihto sohkaheallái dahje sturrodattluohkkái gullevaš guliid dahje dakkár guliid sálašin váldima, mat eai leat merkejuvvon 75 §:a vuodul mearriduvvon vuogi mielde.

Dasa lassin ELY-guovddáš sáhtta ásaahas 1 momellantas 1 ja 2 čuoggás oavvilduvvon ráddjehusa dahje gielddu, jos dasa lea dárbu čáhcejohtalussii šaddi vára hehtten.

Ovdalis 1 ja 2 momellantas oavvilduvvon ráddjehusaid dahje gieldduid sáhtta mearridit guhkimustá logi jahkái hávil. Ráddjehusaid dahje gieldduid sáhtta ásaahas earáláganin sierra gávppálaš bivdijoavkkuide.

Ráddjehusat dahje gielddut eai oaččo ráddjet bivdorievtti ávkinatnima guhkit go lea dárbu ráddjehusa dahje gielddu ulbmila juksan dihte.

54 §

Oktasaš bivdorivttiid ráddjen

ELY-guovddáš sáhtta dihto čáhceguovllus ráddjet oagguma, bilkema ja vuoggabivddu dahje gielddit daid, jos dasa lea dárbu:

- 1) geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid dahje guollenáli beaktilet dikšunbohtosiid dorvvastan dihte;
- 2) guolledoallodutkamuša čađahan dihte;
- 3) guollenáli dorvvastan dihte;
- 4) gávppálaš dahje eará erenoamáš ulbmilis dahkkojuvvon guolle- dahje reabbágilvimiid ekonomalaš ávkinatnima dorvvastan dihte; dahje

5) guliid godđosajiide čuoheci jeavddalaš dahje joatkašuvvi heađuštusa hehtten dihte.

ELY-guovddáš sáhtta mearridit 1 mo-meanttas oaivvilduvvon ráddjehusa dahje giellddu guhkimustá logi jahkái hávil juogo ieš dahje bivdorievtti hálddašeaddji, gávppálaš bivdi, guolledoalloguovllu dahje dan oassebeali árvalusa mielde, man ovdui ášši guoská. Ráddjehus dahje gielldu galgá ohccojuvvot čálalaččat ja ohcamuššii galgá laktojuvvot čielggadus ohcamuša ákkain ja árvaluvvon ráddjen- dahje gielldoguovllus oktan kártačuvvosiiguin. Ráddjen- dahje gielldoguovlu sáhtta leat oktiibuot eanemustá 25 proseantta guolledoalloguovllu čáhceviidodagas. Ráddjehusat dahje giellddut eai oaččo čuoheci vejolašvuhtii atnit ávkin oktasaš bivdorievttiid eanet go lea dárbu ráddjehusa dahje giellddu ulbmila ollašuhttin dihte.

55 §

Guliid ráfáidahttin

Jos juoga guollešlájá dahje -náli lassáneapmi šaddá vára vuollái dahje dan raššon náliid suodjaleapmi dan gáibida, de dákkár guollešlájá dahje -náli sáhtta ráfáidahttit oppa riikkas dahje dihto guovllus stáhtaráđi ásaheapmi vuodul.

Ráfáidahtton guoli bivdin, vuovdin ja dakkár bivdosiid geavaheapmi, mat erenoamážit heivejit dan bivdimii, leat ráfáidahttima áigge gildojuvvon. Ráfáidahttima áigge gildojuvvon bivdosiin sáhtta mearridit stáhtaráđi ásaheapmi vuodul.

56 §

Guliid bivdomihtut

Guollešlájáide dahje -náliide sáhtta mearridit vuolimus ja alimus bivdomihtu, jos dasa lea dárbu guolleriggodagaid bistevas buvttadannávccaid, raššon náliid dahje guollešlájá lunddolaš eallinođu dorvvastan dihte.

Vuolimus bivdomihtu uhcit ja alimus bivdomihtu stuorát guoli bivdin lea gildojuvvon.

Vuolimus ja alimus bivdomihtuin mearriduvvo stáhtaráđi ásaheapmi vuodul.

57 §

ELY-guovddáša vuoigatvuohta mearridit bivdomihtuin

ELY-guovddáš sáhtta guvllolaš sierradili vuhtiiváldin dihte bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul dahje ieš mearridit guvlui 56 §:a vuodul ásaheapmi vuodul šládja- dahje nálleguovdasaš bivdomihtuin spiehkasteaddji bivdomihtuid, jos guollešlájá dahje -náli dilli guovllus spiehkasta mealgat das, mii lea leamaš vuodđun dasa guoskevas bivdomihtuid ásaheapmi.

ELY-guovddáša vuoigatvuođas mearridit bivdomihtuin ásaheapmi dárkileappot stáhtaráđi ásaheapmi vuodul.

58 §

Guliid luoitin

Bivdomihtuid vuostásaš guolli galgá dalán fas luitojuvvot čáhcai, jos Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Guolli galgá álo luitojuvvot čáhcai, jos dat lea bivdojuvvon:

- 1) ráfáidahttima dahje giellddu áigge;
- 2) gildojuvvon bivdoneavvuin dahje bivdosiin; dahje
- 3) gildojuvvon bivdovugiin.

59 §

Áitojuvvon eallišlájaid suodjaleapmi

Stáhtaráđi ásaheapmi vuodul sáhtta guhkimustá viđa jahkái hávil giellidit dihtolágan bivdosa dahje bivdovuogi geavaheapmi dihto čáziin ja addit dárkilet njuolggadusaid bivdosiid geavahannáiggiin, jos dasa luondusuodjalandlága (1096/1996) vuodul áitojuvvon eallišlájá ceavzilvuođa bisuhan dihte ja šládja govttolaš suodjalandási juksan dihte lea dárbu.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ása husa vuodul sáhttá guhkimustá viđa jahkái hávil addit dihto čáhceguvlui guoskevaš dárkilis tehnikkalašlágan njuolggadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis, jos dasa 1 momeanttas oaivvilduvvon áitojuvvon eallišlájja ceavzilvuoda seailun dihte ja šlájja govttolaš suodjalandási juksan dihte lea dárbu.

Dat, mii 1 ja 2 momeanttas mearriduvvo šlájjas, guoská maiddái vuollešládji, rássii, nállái ja hápmái.

60 §

Soahpamušat saimaagahte suodjалан dihte

Etelä-Savo ELY-guovddáš sihke čáhceguovllu eaiggát dahje erenoamáš rievtti hálddašeaddji sáhttet dahkat saimaagahttenáli ceavzilvuoda seailun dihte ja saimaagahte govttolaš suodjalandási juksan dihte soahpamuša bivddu ráddjemis ja gieldimis dihto čáhceguovllus. Soahpamuša sáhttá dahkat guhkimustá viđa jahkái hávil.

61 §

Buhtadusat áitojuvvon eallišlájaid suodjaleami dagahan headuštusas

Jos 59 §:a 1 momeantta vuodul mearriduvvon gieldu čuoheá sakka čáhceguovllu eaiggádii dahje erenoamáš rievtti hálddašeaddjai, de sus lea vuoigatvuohta oazžut das stáhtas ollislaš buhtadusa. Buhtenáššis stáhta ovddasta ELY-guovddáš.

ELY-guovddáš ja dat, guhte geahččá alddis leat vuoigatvuođa buhtadussii, galgá geahččalit soahpat buhtadusa mearis. Jos buhtadusas ii sáhte sohppojuvvot, de doaimmaha buhtadusa mearridan dihte sáhttá ohcat Eanamihtidanlágádusas jagi sisa dan manjá, go ohcamuša vuodđun leamaš gieldu lea bohtán fápmui. Buhtadusa mearrideapmái heivehuvvo, mii lágas (603/1977; láhka gitta opmodaga ja erenoamáš rivttiid lotnumis) mearriduvvo. Buhtadussii galgá máksojuvvot dán lága 95 §:a 1 momeantta mielde reantu dan beaivvi rájes, goas buhtadussii vuoigadahtti lea ohcan Eanamihti-

danlágádusas mearrádusa buhtendoaimmahu-
sus.

Vuoigatvuohta dán paragrafas daddjojuv-
von buhtadussii ii goittotge leat dakkár
headuštusas, mas headuštusgillájeaddjis lea
vuoigatvuohta oazžut buhtadusa juoga eará
lága dahje soahpamuša vuodul.

62 §

Oalgesálašalmmuhus

Jos nuorjju dahje nissu čakná bivdosi, de
bivdosa hálddašeaddji galgá dalán almmuhit
das Luondduriggodatguovddážii.

7 lohku

Johttiguolit ja guoli johtima dorvvasteap- mi

63 §

Guoli johtima oppalaš dorvvasteapmi

Guoli ii oaččo bivdit nu, ahte hehttejuvvo
guliid beassan daid godđo- dahje biebm-
mosajiide dahje eará sadjai, gos bivdu guol-
lenáli dorvvastan dihte lea ráddjejuvvon,
dahje nu, ahte dat čuoheá dárbbasmeahttumit
guollenáli dikšumii.

64 §

*Johttiguollečázadagaid guoika- ja rávdnje-
sajiid meroštallan*

Johttiguollečázadagaiguin oaivvildit dakkár
čáziid, maid johttiguolit geavahit mávssolaš
johtolahkan dahje lassánanguovlun.

Stáhtaráđi ása husa vuodul sáhttá johttiguol-
lečázadahkan mearridit maiddái eará go
1 momeanttas oaivvilduvvon čáziid, jos dasa
lea dárbu johttiguliid lunddolaš eallinjođu
vejolašvuodaid láhčín dihte.

Johttiguollečázadagaid guoika- ja rávdnje-
sajiid rájiid sáhttá meroštallat ELY-
guovddáža mearrádusa vuodul.

65 §

Bivddu ráddjen johttiguliid johtima dorvvastan dihte

Stáhtarádi ášahusa vuodul sáhtta johttiguollečázadagas ráddjet bivdosállaša ja bivdosiid alimusmeari sihke bivddu dakkár guovllus, bivdosiin, bivdovugiin dahje dalle, go johttiguliid johtin dahje lunddolaš eallinjohtu sáhttet mealgat heahtášuvvat.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul sáhtta addit teknikalašlágan njuolgadusaid bivdosiid ráhkadusas ja geavahanvuogis sihke dárkilet njuolgadusaid bivdosiid geavahanáiggis ja bivddus- sihke sálašmeriin, jos dasa johttiguoli johtima dahje lunddolaš eallinjohtu heađuštusaid hehtten dihte johttiguollečázadagas lea dárbu.

Go ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon ášahusat addojuvvojit, de daid mielde dahkkojuvvon geatnegahttimiid sáhtta ásaht earáláganin sierra gávppálaš bivdijoavkuide.

66 §

Bivdogieldu joganjálmmis

Johttiguollečázadahkii gullelaš jogas ja mearas vihtta kilomehtera lagabus dákkár joganjálmmi lea trolá- ja nuohtebivdu gildojuvvon.

Mearas kilomehtera lagabus 1 momeanttas oaivvilduvvon joganjálmmi lea fierbmebivdu gildojuvvon borgemánu 15. beaivvis golgotmánu 31. beaivái.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon mearraguvlui ii oáččo bidjat stuorramearddi golbma kilomehtera lagabui joganjálmmis, jos dasa ii leat ovdal fidnejuvvon vuoigatvuohta.

67 §

Guolleoalli

Čáhcelága 1 logu 3 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oaivvilduvvon jogas ja čáhcelága 1 logu 6 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čoalmmis dahje bogis johtá guolleoalli, masa

ii oáččo bidjat bivdosiid guoli johtima dorvvastan dihte.

Guolleoalli lea goalmmásas gaskamearálaš čáhceallodaga áigásaš joga, čoalmmi dahje bogi govddodagas dan čiekŋaleamos saji buohta.

Dakko gokko johka luoitá merrii dahje jávrái, guolleoalli lea goalmmásas gaskamearálaš čáhceallodaga áigásaš čáhceguovllu govddodagas dan čiekŋaleamos sajis ja ollá nu guhkás fávlái ahte guoli johtin lea dorvvastuvvon.

ELY-guovddáš sáhtta goittotge bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul dahje ieš mearridit guolleoali govddodaga dahje sajádaga guhkimustá logi jahkái nuppeláhkai, jos dasa guoli johtima dorvvastan dihte lea dárbu.

68 §

Guolleoali rabasindoallan bivdosiin

Giddes ja orru bivdosiid doallan guolleoalis earret reabbámearddi lea gildojuvvon.

Go bivdojuvvo troláin dahje nuhtiin, de badjel bealli oali govddodagas galgá dollojuvvot rabasin.

69 §

Guolleoali ja joganjálmmiid rájiid čielggadeapmi

Guolleoali ja 66 §:s oaivvilduvvon joganjálmmiid rájiid sáhtta čielggadit ja merket kártii eanamihtidandoaimmahusas, mii dahkkojuvvo ELY-guovddáša, bivdorievtti hálddašeaddji dahje guolledoalloguovllu ohcamuša vuodul. Doaimmahusa dahká doaimmahusinšenevra oskojuvvon albmáid haga, ja dasa galgá muđui heivehit, mii giddodatčohkkenlágas mearriduvvo rádjegeavvamis. Doaimmahusgoluiin vástida ohcci.

70 §

Bivdu ádjagis

Giddes ja orru bivdosiid geavaheapmi čáhcelága 1 logu 3 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon ádjagis lea gildo-

juvvon earret guollehehke ja reabbá- ja náhkkeguollemearddi.

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtá mearridit dárkileappot gildojuvvon gilvimiid ákkain.

71 §

Guollegeainnus bivdu

Guoli johtima dorrvastan dihte ráhkaduvvon guollegeainnus sihke guovttečuodi mehtera mátkkis dan dahje eará sullasaš rusttega bajá- ja vuolábealde lea buotlágan bivdu gildojuvvon.

Bivdit ii oaččo fápmo- ja eará lágádussii čázi doalvu kanálas iige čuodi mehtera mátkkis čázadaga rastá huksejuvvon, buodđodorvvolašvuodálaga (494/2009) 4 §:a 1 čuoggás oaivvilduvvon buodu vuolábealde.

ELY-guovddáš sáhtá, dalle go johtiguollenáli dorrvastapmi dan gáibida, gielddit guhkimustá viđa jahkái bivddu buodu vuolábealde guhkimustá viđačuodi mehtera mátkkis seammá go buodđoáldás buodu bajábealde sihke dahkujávrris ja eará dahkuáldás.

72 §

Spiehkastat joganjálmis, guolleanis sihke guollegeainnus bivdogielddus

ELY-guovddáš sáhtá miedihit gaskabodosaš lobi 66, 68 dahje 71 §:a mielde gildojuvvon bivdui, jos dákkár doaibmabidjui lea dárbu oktasaš guolledoalloovddu dorrvastan dihte dahje eará erenoamáš siva dihte, iige dat čuoze guoli johtimii čázadagas dahje geavahan- ja dikšunplána ollašuhttimii.

8 lohku

Guliid gilvin ja guollečáziid eará dikšun

73 §

Gildojuvvon gilvimat

Guliid ja reappáid gilvimat, mat sáhttet čuoheht luonddu mánggahápmásašvuhti nu, ahte bidjet vára vuollái luondduguollešlájá dahje -reabbášlájá dahje dáid náli seailuma, leat gildojuvvon.

74 §

Guliid ja reappáid gilvin

Guliid oažžu gilvit dušše dalle, jos guoskevaš šlájá dahje náli gilvin gilvinčázadahkii lea mielde guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplánas.

Ođđa šlájá dahje náli ruovttuiduhttingilvimiid sihke guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplánas meroštalakeahtes gilvimii galgá leat ELY-guovddáša lohpi. Lohpi sáhtá miedihuvvot, jos gilvin ii čuoze guolledoalloguovllu geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid ollašuhttimii iige bija vára vuollái gilvinčázadaga guolle- dahje reabbánáli ceavzilvuoda seailuma dahje luonddu mánggahápmásašvuoda.

ELY-guovddáš sáhtá gielddit gilvimiid dakkár čázadagas dahje čáziidgilvinlágádusas, mas guolle- dahje reabbádávdat sáhtášedje leavvagoahtit luonddučáziide.

Gilvi galgá almmuhit gilvimiid golmma mánotbaji sisa 94 §:a 1 momantta 4 čuoggás oaivvilduvvon gilvinregistarii. Dain dieđuin, mat galget merkejuvvot dien registarii, mearriduvvo Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

Dat, mii mearriduvvo ovdalis 1 momanttas, ii goittotge guoskka daidda gilvimiidda, mat dahkkojuvvojit čáhcelága 3 logu 14 §:a vuodul.

75 §

Gilvvaguliid merken

Jos guollenáliid bastevaš ávkinatnima dorrvastapmi dan gáibida, de sáhtá stáhtaráđi ášahusa vuodul mearridit dihto guollešlájaid, -náliid dahje daid dihto ahke- dahje sturrodatjoavkkuid gilvima eaktun dan, ahte dat dahje oassi dain leat merkejuvvon ovdal gilvima dakkár merkemiin, man sáhtá olgguldaset dahje muđui fuobmát guolis.

76 §

Spiehkastagat gilvingieldduin

ELY-guovddáš sáhtta dutkan-, skuvlen- ja guollegilvinulbmiliidda, gávppalaš bivddu vejolašvuodaid čielga fuotnaneami hehtten dihte dahje eará erenoamáš siva dihte miedi-hit spiehkasteami 73 ja 74 §:s dahje daid vuodul mearriduvvon gieldduin.

77 §

Guliid ja reappáid riikiibuktin

ELY-guovddáš doaibmá ng. ođđašlájaid ja báikkálaččat gávdnokahtes šlájaid geavaheamis čáziidgilvimis addojuvvon EO-ášahusas Nr 708/2007 oaivvilduvvon doaibmaválddálaš eiseváldin.

Eará go Suomas luonddudilálaš guolle-dahje reabbášlaja dahje daid náliid dahje sohkašallaid riikiibuktin luonddučáziide luoitima dahje čáziidgilvindoaimma várás lea gildojuvvon ELY-guovddáža lobi haga. ELY-guovddáš giedahallá riikiibuktinlohpaí guoskevaš ohcamušaid 1 momeanttas nama-huvvon EO-ášahusas mearriduvvon vuogi mielde.

Ovdalis 2 momeanttas oaivvilduvvon lo-biid miediheami eavttuin sáhtta mearridit dárkkileappot stáhtaráđi ášahusa vuodul.

78 §

Davvi-Lappi dihto čáziid guollenáliid suod-jaleapmi

Stáhtaráđi ášahusa vuodul sáhtta Deanu, Njávđánjoga, Báhcaveaji, Doallánjoga ja Uvdojoga čázadatguovlluid guollenáliid suodjalan dihte ásaht gieldduid, eavttuid, ráddjehusaidda ja doaimmaid, mat gusket:

1) ealli guliid, meadđemiid ja bivddus geavahit oaivvilduvvon fievruid, veahkkeneavvuid, bivdosiid ja seakteguliid sirdimii namuhuvvon guovlluide;

2) seakteguliid geavaheapmái guovlluin dáhphuvvi bivddus;

3) guovlluid olggobealde buktojuvvon gu-liid čollemii guovlluid luonddučáziin; ja

4) čollenbázahusaidda luoitimii guovlluid luonddučáziide.

9 lohku

Guolledoalu ovddideapmi ja ruhtadeapmi

79 §

Guolástusdikšunmáksu ja dan dárkkisteapmi

18—64-jahkásaš olmmoš, guhte bivdá eará vuogi mielde go oaggumiin dahje bilkemiin, galgá máksit stáhtii guolástusdikšunmávssu. Guolástusdikšunmáksu lea 39 euro kaleand-darjagis, 12 euro čieža jándoris ja 5 euro jándoris.

Duodáštus guolástusdikšunmávssu máksimis galgá leat bivdis álo mielde ja dan galgá bivdaga mielde čájeht 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldái dahje bivdogoziheadjái.

Guolástusdikšunmávssu sturrodat dárkkis-tuvvo viđajagiáigodagaid mielde stáhtaráđi ášahusa vuodul vástidit ruđa árvvu nuppás-tuvvama. Mávssu sturrodat jorbejuvvo lagamus dievas euroi.

80 §

Mávssuid čoaggin

Guolástusdikšunmávssu čoaggimis vástida Meahciráđdehus. Meahciráđdehus sáhtta soahpat guolástusdikšunmávssuid vuostáiváldimis priváhta bálvalusbuvttadeaddjiin. Meahciráđdehus galgá soahpat bálvalusbuvttadeaddjiin doaimma sisdoalus, máksoruđaid ruhtageavaheami čilgemis ja doaimma dikšuma dáfus eará dárbbášlaš áššiin sihke doaimma dahkamis bearrat oaivvilduvvon govtolaš bálvalanmávssus, man dikšumis vástida guolástusdikšunmávssu máksi. Meahciráđdehus čilge iežas čoaggin ja iežas atnui oskkilduvvon guolástusdikšunmáksoruđaid Eana- ja meahccedoal-loministeriija kontui dán ministeriija mearri-dan beaivemeari áigge.

Bálvalusbuvttadeaddji galgá leat luohte-hahtti ja galgá dovdat dáid áššiid. Bálvalus-

buvttadeaddjis galget leat doaimma dikšuma gáibidan teknikalaš, ekonomalaš ja doibmii guoskevaš gearggusvuodát. Bálvalusbuvtta-deaddjis galget leat doarvái doaibmabáikkat miehtá doaibmaguovllu.

Meahciráđdehus goziha bálvalusbuvtta-deaddji doaimma. Bálvalusbuvttadeaddji galgá farggamusat almmuhit Meahciráđdehussii dakkár iežas doibmii guoskevaš nuppástusain, mat sáhttet mealgat váikkuhit doaimmaid áššálaš dikšumii.

4) guollečáziid oktasaš bivdorivttiid ávkinnatnima ja bivdooahpistandoibmii vuoddu-duvvi geavahanbuhtadusaide čáziid eaiggádiidda; ja

5) stáhtii ja Meahciráđdehussii guolástusdikšunmávssu bearrangoluid máksimii.

Eana- ja meahccedoalloministeriija sáhtta geavahit máksoruđaid 94 §:a 1 momellant 2—8 čuoggás oavvilduvvon registariid dagahan goluid máksimii.

81 §

Duodaštus guolástusdikšunmávssu máksimis

Guite guolástusdikšunmávssu máksimis doaibmá 79 §:a 2 momellantas oavvilduvvon duodaštussan.

Meahciráđdehusas ii leat almmá sierra siva haga geatnegasvuohta doaimmahit ođđa duodaštusta guolástusdikšunmávssu máksimis láhppon duodaštusa sadjái dahje máhcahit boastut máksojuvvon guolástusdikšunmávssu.

Dárkilet njuolggadusat mávssuid čoaggimis, guittes ja dan sisdoalus sihke guolástusdikšunmávssu máksin dihte dohkkehuvvon eará duodaštusain addojuvvojit Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul. Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul mearriduvvo dain máksinbáikkiin, main mávssu sáhtta máksit almmá sierra bálvalanmávssu haga.

82 §

Máksoruđaid geavaheapmi

Guolástusdikšunmáksun čoggon ruđat geavahuvvojit:

1) guollečáziid bistevas geavaheami ja dikšuma plánema ja ollašuhttima, stivrema ja ovddideami dihte sihke bivdogoziheami dagahan goluide;

2) guolledoalloguovlluid doaibmagoluide;

3) guolledoallosuorggi rávvenbálvalusaid lágidangoluide;

83 §

Máksoruđaid juohkin

Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke dan mearrideami olis ELY-guovddáš mieđihit ruđaid 82 §:a 1 momellant 1 ja 3 čuoggás oavvilduvvon goluide. ELY-guovddáš mieđiha ruđaid 82 §:a 1 momellant 2 ja 4 čuoggás oavvilduvvon goluide ja buhtadusaide.

Ovdalis 82 §:a 1 momellant 4 čuoggás oavvilduvvon buhtadusaid juohkin čáhceguovllu eaiggádiidda vuodduduvvá čáhceguvlui guoskevaš vuoggabivddu dagahan liigededdui, mii nannejuvvo geavahan- ja dikšunplánas. Jos guolledoalloguovllus ii leat gustojeaddji geavahan- ja dikšunplána, de guolledoalloguovlu sáhtta dahkat sierra árvalusa ELY-guovddášii dan vuoggabivdodeatus, mii lea juohkima vuoddu. Guolledoalloguovllut vástidit juohkima teknikalaš ollašuhttimis. Jos čáhceguovllu eaiggádii juogus boahhti mearri livččii eanemustá 50 euro, de ruđat eai juhkkjuuvvo eaiggádii muhto dat báhcet áššáigullevas guolledoalloguovlui geavahanláhka guollenáliid dikšumii. Buhtadusat eai adnojuvvo stáhtadoarjalágas (688/2001) oavvilduvvon stáhtadoarjjan.

Eana- ja meahccedoalloministeriija sihke ELY-guovddáš sáhttiba bidjat ruđaid geavaheapmái guoskevaš boadusulbmiliid 82 §:a 1 momellant 1—3 ja 5 čuoggás oavvilduvvon goluide dahje eavttuid ruđaid oazžuide.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul sáhtta mearridit dárkileappot 82 §:a 1 momellant 1—4 čuoggás oavvilduvvon goluide guoskevaš ruđaid mieđihanákkain

sihke 5 čuoggás oaivvilduvvon goluide guoskevaš ruđaid geavaheamis.

84 §

*Čáhceguovllu eaiggáda dieđuidaddingeatne-
gasvuohta*

Čáhceguovllu eaiggát galgá 82 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadusaid máksima várás almmuhit guolledoallo-
loguvlui čuovvovaš dieđuid ja dain dāhpāhuvvan nuppástusaid:

- 1) osolašgotti virggálaš nama dahje juoga-
duvvon čáhceguovllu eaiggáda nama;
- 2) čujuhusa;
- 3) giddodatdovddaldaga; ja
- 4) kontonummira.

85 §

*Guolástusdikšunmávssuin máksit oaivvilduv-
von buhtadusa boarásmuvvan*

Ovdalis 82 §:a 1 momeantta 4 čuoggás oaivvilduvvon buhtadus ja dasa máksit oaiv-
vilduvvon reantu boarásmuvvet golmma jagi sisa dan maŋit jagi álggu rájes, goas buhta-
dussii guoskevaš guolledoalloguovllu mearrádus lea dahkkojuvvon. Boarásmuvvan
buhtadusoazžun sirdašuvvá guolledoallo-
guovllu hálđui geavahanláhkai 82 §:a
1 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon go-
luide.

86 §

Mearreruđa várren stáhtabušeahhtas

Stáhtabušehttii váldojuvvo 82 §:s oaivvil-
duvvon goluid ja buhtadusaid várás
jahkásaččat mearreruhta, mii vástida dan
meari, mii guolástusdikšunmáksun lea čog-
gon maŋimuš nannejuvvon stáhtaruhtadoal-
loloahpaheami mielde.

10 lohku

Gávppálaš bivdu

87 §

Sisačáliheapmi

Gávppálaš bivdin sáhhtá čálihit iežas lund-
dolaš persovdna dahje juridihkalaš persovd-
na, gean ássanbáiki dahje ruovttubáiki lea
Eurohpá Uniovdnii dahje Eurohpá ekonomii-
jaguvlui gullelaš riikkas ja guhte bivdá
Suomas dahje ekonomii-
jaavádagas dahje
dain čáziin, main Eurohpá Uniovnna oktasaš
guolástuspolitihkkii guoskevaš lāhka-
mearrádusaid vuodul oazžu guolástit.

Guolledoallohállddahusa registariin mearri-
duvvo dārkileappot 11 logus. Meannudeamis,
mii galgá čuvvojuvvot sisačáliheamis, mear-
riduvvo dārkileappot Eana- ja meahccedoal-
loministeriija ášahusa vuodul.

88 §

Gávppálaš bivdiid joavkkut

Gávppálaš bivdit juhkkojuvvojit joavk-
kuide I ja II.

Jovkui I gullet:

1) lunddolaš persovnnat dahje servošat,
mat ieža bivdet guoli dahje vuvdet das ovd-
dosdikšojuvvon guollebuktagiid ja maid
vuovdimis golmma maŋimuš ruhtadoallobaji
áigge čoggon gávpejoru gaskaárvu manná
badjel árvvulassevearrolága (1501/1993)
3 §:a 1 momeanttas mearriduvvon meari; ja

2) lunddolaš persovnnat dahje servošat,
mat leat bargagohtán dahje bargagohtet si-
sačálihanjagi áigge dahje dan ovddit jage
gávppálaš bivdduin ja ovdanbuktet ELY-
guovddáža dohkkehan plāna das, mo guoli
dahje das ovddosdikšojuvvon guollebukta-
giid vuovdimis čoggojeaddji gávpejorru
manná badjel árvvulassevearrolága 3 §:a 1
momeanttas mearriduvvon meari maŋimustá
goalmmát ruhtadoallobaji áigge sisačáli-
heami rájes.

Jovkui II gullet eará go jovkui I gullelaš
gávppálaš bivdit. Dasa lassin bivdi biddjo-
juvvo jovkui II, jos 2 momeantta 2 čuoggás

oaivvilduvvon plána gávpejoru ovdáneamis ii ollašuvva.

Gávppálaš bivdit juhkkouvvot joavkkuide sisačáliheami oktavuodas ja dán maŋŋa golmma jagi gaskkaid, dahje bivdi iežas bivdaga vuodul.

Ovdalis 2 momeantta 2 čuoggas oaivvilduvvon plána sisdoalus mearriduvvo dárki-leappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul.

89 §

Gávppálaš bivdiide guoskevaš sisačáliheami guston ja nohkan

Gávppálaš bivdin sisačáliheami lea fámus guhkimustá golbma jagi hávil. ELY-guovddáš addá gávppálaš bivdái duođastusa registarii gullamis. Jos gávppálaš bivdi áigu joatkit gávppálaš bivdduin sisačáliheami gustoma nohkama maŋŋá, de son galgá čálalaččat ohecat sisačáliheami joatkima ELY-guovddáži.

Gávppálaš bivdi sáhtá jávkaduvvot registaris, jos son ii leat dahkan 1 momeanttas oaivvilduvvon ohecamuša dahje ii šat deavdde registarii merkema eavttuid dahje jos son jeavddalaččat dahje jámma mealgat doaibmá dán lága dahje dan vuodul addojuvvon njuolggadusaid vuostá iige ELY-guovddáša fuopmášahttimis dahje váruhusas fuola-keahtá njulge doaimmaidis.

ELY-guovddáš jávkada gávppálaš bivdi registaris dan maŋŋá, go son heaitán gávppálaš bivddus. Gávppálaš bivdi lea geatnegahtton dalán almmuhit ELY-guovddáži sisačáliheaneavttuin dāhpāhuvvan nuppástusain sihke doaimma loahpaheamis.

90 §

Sállašiid almmuhangeatnegasvuohta

Gávppálaš bivdi lea geatnegahtton doallat eará sajis go mearraguovllus dāhpāhuvvi bivddus beaivegirji ja uhcimustá oktii kaleanddarjagis almmuhit Luondduriggodatguovddáži iežas bivdin ja iežas lohku bivdojuvvon sállašiid.

Mearraguovllu gávppálaš bivddu sálašalmmuhusaide heivehuvvojit Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ja daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusaide váldojuvvon njuolggadusat almmuhangeatnegasvuodas.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahusa vuodul mearriduvvo dárki-leappot beaivegirjis, sálašalmmuhusain ja daid sisdoalus sihke almmuhusaid guođđima áigemeiriin.

91 §

Sállaša vuosttasvuovdin

Sállaša vuosttasvuovdimin adnojuvvo dakkár gávppašepmi, mas guolli vuodjuvvo vuosttas háve dan bivdima maŋŋá.

Eará go gávppálaš bivdit eai oaččo vuovdit vuosttas vuovdimin sállaša, man sii ieža leat bivdán dahje mii lea bivdojuvvon sin lohku sisčáziin. Spiehkastahkan dása lea dat, ahte ii-gávppálaš bivdit ožžot vuovdit duollet dálle smávva guolle- dahje reabbáeriid loahpalaš golaheaddjái.

Mearraguovllus bivdojuvvon sállaša vuosttasvuovdimis ja dan ráddjehusain mearriduvvo Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ja daid ollašuttin dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusain.

11 lohku

Guolledoallohálldahusa registrarat

92 §

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádat

Dáinna diehtovuogádagain oaivvildit guolledoallohálldahusa eiseváldiid doaimmaide guoskevaš, 94 §:s oaivvilduvvon registariid.

Guolledoallohálldahusa diehtovuogádaga registariid dollet ELY-guovddášat, Meahciráddehus ja Luondduriggodatguovddáš. 94 §:a 1 momeantta 6 čuoggas oaivvilduvvon guolledoalloguovluregistarara fas dollet guolledoalloguovllut. Guhtege registtardoalli vástida registariidda vurken dieđuinis ja daid doallevašvuodas. Eana- ja meahccedoalloministeriija vástida guolledoallohálldahusa diehtovuogádahkii gullevaš registariid doal-

lama stivremis ja daid hálddašan dihte veal-
tameahtun diehtovuogádagaid bajásdoalla-
mis ja ovddideamis.

Jos dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo,
de diehtovuogádaga dieđuid ja daidda guos-
kevaš áššegirjiid almmolašvuhtii, luohpa-
deapmái ja luohpadanmávssuide heivehuvvo-
jit eiseválddiid doaimma almmolašvuodas
addojuvvon lálhka ja persovdnadieđuid
giedahallamii persovdnadiehtolálhka
(523/1999).

93 §

Guolledoallohállddaha diehtovuogádaga geavahanulbmil

Guolledoallohállddaha diehtovuogádat
geavahuvvo:

- 1) bivddu ja bivdogoziheaddjiid gozi-
heapmái;
- 2) guolleriggodagaid geavaheami ja
dikšuma plánemii ja beavttálmahttimii;
- 3) guolástusdikšunmávssuid čuovvumii;
- 4) guolástusdikšunmávssu máksán olbmuid
ollislaš meari čielggadeapmái;
- 5) bivdiid čujuhusaid čielggadeapmái
guolástusdikšunmáksui guoskevaš máksin-
goartta sádden dihte;
- 6) guolástusdikšunmáksun čoggon ruđaid
juohkimii;
- 7) eiseválddi dieđiheapmái;
- 8) guolledoallobagadallamii;
- 9) bivddu ja guollenáliid dikšumii guoske-
vaš eará doaimmaid dikšumii; ja
- 10) eiseválddi plánen-, gozihan- ja čielgga-
dandoaimmaide, dutkamii ja statistihkaid
dahkamii.

Diehtovuogádaga dieđuid sáhtta luohpadit
oahppočájánasbarguid dahkamii, jos
dieđuid luohpadeapmái orru leamen dut-
kanplána vuodul dárbu ja jos dutkanbargus
lea vásttolaš bagadalli dahje das vástideaddji
joavku. Dieđuid luohpadeami eaktun lea dasa
lassin dat, ahte ovttaskas olbmui guoskevaš
dieđut eai galgga beassat vierrásiid dihtosii ja
ahte persovdnadieđut jávkaduvvojat, go daid-
da ii leat šat dárbu dutkama čađahan dihte
dahje dan bohtosiid áššáigulleašvuoda sihke-
karastin dihte.

94 §

Diehtovuogádaga ráhkadus ja sisdoallu

Guolledoallohállddaha diehtovuogádat
čohkiidit:

1) registaris, mii dollojuvvo gávppálaš biv-
diin ja masa oazžu vurket gávppálaš bivdi
nama ja persovdna-, fitnodat- dahje searv-
vušdovddaldaga ja eatnigiela, gávppálaš biv-
di ruovttu- dahje ássanbáikediđuid ja okta-
vuodadieđuid, dieđu das guđemuš 88 §:s
oaivvilduvvon gávppálaš bivdiid jovkui bivdi
gullá, dieđu das bivdago gávppálaš bivdi
sisčáziin vai mearraguovllus, sálašalmmu-
handieđuid ja dieđu sisačáliheami álgin- ja
nohkanáigemearis;

2) guolástusdikšunmáksoregistar, masa
merkejuvvojat daid Suomas fásta ássi olb-
muid namat ja riegádanáiggit, geaid beales
guolástusdikšunmáksu lea máksujuvvon,
máksujuvvon guolástusdikšunmávssu sturro-
dat, máksináigi ja dat áigodat, mas guolás-
tusdikšunmáksu lea máksujuvvon;

3) eaiaggátbuhtadusregistar, masa merke-
juvvojat 84 §:s oaivvilduvvon dieđut;

4) gilvinregistar, masa oazžu vurket
guđege guollegilvimis gilvi nama, gilvojuv-
von šlája ja náli, eará gilvinboahimuša, gilv-
vaguliid sturrodaga, agi ja meari sihke gil-
vinbáikki ja -áiggi;

5) guolledoallogeatnegahttin- ja guolledo-
allomáksoregistar, masa merkejuvvojat
čáhcelága 3 logu 15 §:s oaivvilduvvon
plánaide guoskevaš dieđut;

6) guolledoalloguovloregistar, masa mer-
kejuvvojat guolledoalloguovllu namma, guvl-
lolaš váikkuhanolli, vástoolbmot ja okta-
vuodadieđut;

7) bivdogoziheaddjiregistar, masa merke-
juvvojat bivdogoziheaddji namma ja govva
sihke riegádanáigi, persovdnadovddaldat,
dohkkeheami gustonáigi, fápmudeaddji, do-
aibmaguovlu ja fápmudusa gustonáigi; ja

8) bivdomuddenregistar, masa merkejuv-
vojat dán lálhkii vuodduvvi ja dan vuodul
ásahit oaivvilduvvon bivdoráddjehusain
ráddjema tiipa, ráddjema sisdoallu, ráddjen-
guovlu ja ráddjema bistináigi.

Registariidda oazžu vurket maiddá 93 §:s
oaivvilduvvon doaimmaid dikšun dihte veal-
tameahtun eará dieđuid sihke diehto-

vuogádaga geavahanulbmila dáfus dárbbášlaš dieđuid, ii goittotge persovdnadieđuid.

95 §

Guolledoallohállddaha registtardoalliid vuoigatvuohta oázžut dieđuid eiseválddiin

Registtardoallis lea vuoigatvuohta oázžut, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, bivdo- ja fanasregistariid doalli eiseválddiin bivdo- ja fanasregistarii registrejuvvon bivdofatnasiidda ja daid oamasteaddjiide ja hálldašeaddjiide guoskevaš dieđuid, mat leat vealtameahtumat 93 §:s mearriduvvon doaimmaid dikšun dihte.

Dieđuid sáhttá luohpadit teknihkalaš geavahanoktavuođa vehkiin dahje muđui elektrovnnalaš hámis.

96 §

Dieđuid luohpadeapmi olgoriikka eiseválddiide ja riikkaidgaskasaš doaibmaorgánaide

Guolledoallohállddaha diehtovuogádaga dieđuid oázžu, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, luohpadit Eurohpá Uniovnna lahttoriikka dahje Eurohpá ekonomijaguvlui gullevaš riikka eiseválddiide, Eurohpá kommišuvdnii, Eurohpá bivdogozihandoaimmahakkii ja riikkaidgaskasaš soahpamušain oaivvilduvvon eiseválddiide Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain dahje Suoma čadni riikkaidgaskasaš soahpamušain boahhti geatnegahttimiid dikšun dihte.

Registtardoallit mearridit guhtege dieđuid luohpadeamis iežaset doaibmasuorggi hárrái.

97 §

Persovdnadieđuid bisuheapmi guolledoallohállddaha diehtovuogádagas

Guolledoallohállddaha diehtovuogádaga dieđut jávkaduvvojit manimustá golmma jagi geažes das, go registrerendieđut leat manimuš giedahallon.

Diehtu, man bisuheapmái lea dárbu láhkii vuodđuduvvi doaimma dikšun dihte dahje dutkanvuloš ášši dihte, ii goittotge jávkaduv-

vo. Diehtu galgá jávkaduvvot dalán dan manjá, go giedahallamii ii šat leat lágas mearriduvvon ágga.

98 §

Ásahusaaddinfäpmudus

Merkenvuogis, mii geavahuvvo guolledoallohállddaha diehtovuogádagas, ja dan teknihkalaš hálldašeamis, sáhttá mearridit dárkileappot Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuodul.

12 lohku

Goziheapmi ja čuovvumušat

99 §

Gozihaneiseválddit ja bivdogoziheaddjit

Dán lága čuovvuma gozihit:

- 1) boles;
 - 2) rádjegozáhus;
 - 3) 19 §:s oaivvilduvvon guolledoallo-eiseválddit;
 - 4) dat Meahciráđđehusa virgeolbmot, geaid bargun lea dikšut bivdoáššiid;
 - 5) 103 §:a mielde dohkkehuvvon ja 107 §:s oaivvilduvvon fäpmudusa oamasteaddji bivdogoziheaddji; ja
 - 6) riikkaráji lahkosiid rádjecáziin, Suoma guovllučáziin ja ekonomijaaavádagas Tuollu.
- Bivddu goziheamis Meahciráđđehusa hálldašan stáhtačáziin mearriduvvo dasa lassin Meahciráđđehusa meahccegozihanlágas (1157/2005).

Ovdalis 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon bivdogoziheaddji ii oáččo goittotge gozihit Eurohpá Uniovnna oktasaš guolástanpolitihkkii guoskevaš, EU:a láhkamearrádusaid iige daid ollašuhtti dihte addojuvvon riikkadási láhkamearrádusaid čuovvuma.

100 §

Goziheami čuovvunprinsihpat

Bivdogoziheapmái gullevaš doaibma dahje doaibmabidju ii oáččo čuohtet eanet bivdui

go bivdogoziheami ollašuhttin dihte lea dárbu. Doaibma dahje doaibmabiju galgá heivet vuohkkasit oktii gozihanulbmilii ja goziheami hohpolašvuhtii ja dili ollislaš árvvoštallamii váikkuheaddji áššiide

101 §

Bivdogoziheaddjiid doaimma goziheapmi

Bivdogoziheaddjiid oppalaš goziheamis ja stivremis vástida Eana- ja meahccedoalloministeriija. ELY-guovddášat vástidit bivdogoziheaddjiid doaimma goziheamis iežaset doaibmaguovllus.

Eana- ja meahccedoalloministeriijas ja ELY-guovddážiin lea vuoigatvuohta oažžut bivdogoziheaddjis ja bivdogoziheaddjioahpu lágideaddjis dáid doaimma goziheamis dárbbalaš dieđuid bivdogozihandoaimmaid dahkamis ja bivdogoziheaddjioahpu lágideamis.

102 §

Bivdogoziheaddji virgevástu

Bivdogoziheaddjái heivehuvvojat su doaimmadettiin dán lágas mearriduvvon bivdogozihandoaimmas rihkusjuridihkalaš virgevástui guoskevaš njuolggadusat. Bivdogozihandoaimmas čuvvojuvvojat hálldahusláhka, eiseválddiid doaimma almmolašvuođas addojuvvon láhka, giellalahka ja sámegiellalahka. Vaháabuhttenvásttus mearriduvvo vahátbuhttenlágas.

103 §

Bivdogoziheaddji gelbbolašvuođagáibádusat ja dohkkeheapmi

Bivdogoziheaddjin dohkkehuvvo dat, guhte:

- 1) lea vuoigatvuođadoaibmagelbbolaš;
- 2) dovdojuvvo rehálažžan ja luohtehahttin ja lea persovnnalaš iešvuođaid dáfus vuogas olmmoš dán doibmii; ja
- 3) lea dohkkehahttiláhkai čađahan 104 §:s mearriduvvon bivdogoziheaddji iskosa.

Bivdogoziheaddjin dohkkeha ohcamuša vuodul dat ELY-guovddáš, man doaibma-

guvlui ohcci ruovttugiella gullá. Dohkkeheapmi lea fámus logi jagi.

104 §

Bivdogoziheaddji iskkus ja oahppu

Bivdogoziheaddji iskosa lágideamis ja goziheamis vástida ELY-guovddáš. Iskosii guoskevaš čovdosii oažžu ohcat njulgema ELY-guovddášis 30 beavvi sisa mearrádusa diehtunoažžumis.

Oahpus, mii dáhpáhuvvá ovdal givdogoziheaddji iskosa, boahhtevaš goziheaddjái galgá addit bivdogozihandoaimma dáfus doarvái buori guolástanláhkamearrádusaid ja buori hálldahusa ákkaid dovdamuša sihke bivdogozihandoaimmas dárbbalaš eará dieđuid ja dáidduid. Oahpu molssacaktun lea eará doarvái buorre hárjánupmi bivdogoziheapmái, mii čájehuvvo nu ahte čađahuvvo 1 momeanttas oaivvilduvvon iskkus.

Stáhtaráđi ásaheasa vuodul mearriduvvo dárkileappot bivdogoziheaddji oahpus ja iskosis.

105 §

Bivdogoziheaddjigoarta ja -dovddaldat

ELY-guovddáš addá bivdogoziheaddjin dohkkehuvvon olbmui bivdogoziheaddjigoartta ja -dovddaldaga. Bivdogoziheaddji galgá doallat goartta sihke 107 §:s oaivvilduvvon fápmudussii guoskevaš áššegirjji mielddis bivdogozihandoaimmain ja čájehit dan dárbbu mielde. Bivdogoziheaddji galgá maiddái geavahit bivdogozihandoaimmain bivdogozihandovddaldaga.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ásaheasa vuodul mearriduvvo bivdogoziheaddjigoartta sisdoalus ja bivdogoziheaddjidovddaldaga bajiloinnus.

106 §

Bivdogoziheaddji dohkkeheami eretgeassin

ELY-guovddáš galgá geassit eret bivdogoziheaddjin dohkkeheami, jos bivdogoziheaddji dan bivdá.

ELY-guovddáš sáhtta, jos njálmmálaš fuopmášahttin ii oro leamen doarvái, addit čálalaš váruhusa bivdogoziheaddjái, guhte rihkku dán lágas daddjojuvvon geatnegas-vuodaidis.

ELY-guovddáš sáhtta geassit eret bivdogoziheaddjin dohkkeheami, jos bivdogoziheaddji ii šat deavdde 103 §:a 1 momeanttas mearriduvvon gelbbolašvuodaeavttuid dahje jos son mealgat dahje jámma rihkku bivdogoziheami dahje bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid iige čálalaš váruhus oro leamen dán áššis doarvái.

Bivdogoziheaddji, gean dohkkeheapmi lea eretgessojuvvon, galgá máhcahit 105 §:s oaivvilduvvon bivdogoziheaddjigoarta ja -dovddaldaga eretgeassinmearrádusa dahkan ELY-guovddázii dan mearridan govttolaš áiggi sisa.

107 §

Bivdogoziheaddji fápmudus ja doaibmaguovlu

Ovdalis 103 §:a mielde dohkkehuvvon bivdogoziheaddji oažžu gozihit bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid čuovvuma dušše ELY-guovddáža, guolledoalloguovllu, osolašgotti dahje osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggáda fápmudan fápmudusas meroštallon guovllus. Guolledoalloguovllu fápmudan bivdogoziheaddji oažžu gozihit bivdui guoskevaš njuolggadusaid ja mearrádusaid čuovvuma oppa guolledoalloguovllus beroškeahtta das, leago 121 §:s oaivvilduvvon mearrádus doaimmaid sirdimis guolledoalloguovlui dahkkojuvvon.

Guolledoalloguovlu, osolašgoddi ja osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllu eaiggát leat geatnegahtton almmuhit fápmudusa sisdoalus ja gustonáiggis guovtte mánotbaji sisa fápmudusa fápmuiboahtimis dan ELY-guovddázii, man doaibmaguovlui fápmudeaddji guovlu eanaš gullá. Fápmudusa nohkamis ovdalgo mearriduvvon gustonáigi nohká, galgá almmuhit ELY-guovddázii farggamusat.

108 §

Gozihaneiseválddi ja bivdogoziheaddji dárkkistanvuoigatvuohta

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi oažžu dárkkistit ahte bivdoneavvu, bivddus ja sálaš, mat leat čázis, bivdofievrrus dahje gáttis, leat njuolggadusaid ja mearrádusaid mielde. Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi oažžu maiddá dárkkistit fievrridan-neavvuid ja guliid ja reappáid vurkkodanlanjaid. Dárkkistit ii oaččo goittotge bissovašlágan ássamii oaivvilduvvon lanjaid, jos dasa ii leat dárbu dárkkistanvuloš áššiid čielggadan dihte ja leat sivat eahpidit soapmása dagahan iežas sivalažžan rihkuslága (39/1889) 48 a logu 2 dahje 4 §:s oaivvilduvvon rihkkosii.

Bivdogoziheaddji oažžu dárkkistit ahte bivdoneavvu, bivddus ja sálaš, mat leat čázis, bivdofievrrus dahje gáttis, leat njuolggadusaid ja mearrádusaid mielde. Dárkkistit ii oaččo goittotge bissovašlágan ássamii oaivvilduvvon lanjaid.

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji oažžu dárkkistit bivdi vuoigatvuođa guoskevaš bivdui.

Dárkkistuvvon bivdosii galgá guoddit dárkkisteaddji nama ja oktavuodadieđuid.

109 §

Gozihaneiseválddi ja bivdogoziheaddji duoiguštanvuoigatvuohta

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji oažžu duoğuštit bivddus adnojuvvon bivdosa ja bivdoneavvu sihke sállasa, jos:

1) bivdoáiggiide, bivdosiidda, bivdosiid mearrái, bivdovugiid, guliid luoitimii dahje sálašin váldimii dahje ráfáidahttimii guoskevaš njuolggadusat dahje mearrádusat rihkkojuvvojit;

2) bivdojuvvo bivdorievtti haga dahje bivdoriekti várra mannojuvvo badjel; dahje

3) bivddus ii leat merkejuvvon 48 §:s gáibiduvvon vuogi mielde.

110 §

Čáhceguovllu eaiggáda, osolačča ja bivdorievtti hálddašeaddji dárkkistan- ja duoguštanvuoigatvuohta

Osolašgotti osolaččas ja osolašgoddái gu-lakeahtes čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta dárkkistit ahte bivddus lea 48 §:a 3 momeanttas mearriduvvon vuogi mielde merkejuvvon bivdorievtti čájeheaddji mearkkain.

Osolašgotti osolaččas ja osolašgoddái gu-lakeahtes čáhceguovllu eaiggádis lea vuoigatvuohta duoguštit bivdui biddjojuvvon bivdosa, mii ii leat merkejuvvon 48 §:a 3 momeanttas mearriduvvon bivdorievtti čájeheaddji mearkkain ja sállasa, mii lea bivdosis dainna eavttuin ahte bivdosa eaiggádii ii fidnejuvvo oktavuoha dahje dát ii ávžžuhusas fuolakeahtta váldde eret bivdosa ja fidnemis ii leat doarvái ja rivttesáigásaš veahkki 99 §:s oaivvilduvvon oassebeliin.

111 §

Duogušteapmi

Ovdalis 109 §:a dahje 110 §:a 2 momeantta vuodul duoguštuvvon bivdosa, bivdoneavvu ja sállasa duoguštanbáikái galget guđđojuvvot vejolašvuođaid mielde dieđut duogušteaddjis sihke bivdosa dahje bivdoneavvu vurrkodansajis, jos daid hálddašeaddji ii leat mielde duoguštettiin.

Duoguštuvvon bivdosis dahje bivdoneavvus galgá almmuhit dalán bolesii, ja dat galgá luohpaduvvot farggamusat bolesa duohkáii. Jos luohpadeapmi dagaha váttisvuođaid, de bivdosa ja dan vurrkodansaji galgá almmuhit bolesii, mii mearrida mo dat galgá vurrkoduvvot.

Duoguštuvvon bivddus dahje bivdoneavvu galgá máhcáhuvvot farggamusat bivdosa dahje bivdoneavvu hálddašeaddjái, jos ii álggahuvvo ovdadutkan. Vuoggabivddus adnojuvvon bivdoneavvu galgá goittotge luohpaduvvot dalán ruovttoluotta, jos guolástusdikšunmávssu máksimis čájuhuvvo duođastus čieža beaivvi sisa duogušteamis.

Duoguštuvvon sálaš galgá almmuhuvvot dalán bolesii, mii mearrida sállasa luoitimis,

vurkemis áššáigullelaš vuogi mielde dahje jos vurrkodeapmi šaddá menddo váttisin, de sálaš galgá duššaduvvot.

Ovdalis 2 ja 4 momeanttas mearriduvvon almmuhus- ja luohpadangeatnegasvuohta ii guoskka rádjegozáhusa, Tuollu ja Meahciráđdehusa meahccedárkkisteaddjái.

112 §

Duoguštuvvon bivdosa vuovdin dahje duššadeapmi

Jos duoguštuvvon bivdosa dahje bivdoneavvu eaiggádii ii guđa mánotbaji sisa duogušteamis fidnejuvvo oktavuoha, de boles galgá vuovdit bivdosa dahje bivdoneavvu ja vuovdimis čoggon ruđat galget čilgejuvvot stáhtii. Easkka dasto boles sáhtta duššadit bivdosa dahje bivdoneavvu, jos das ii leat báljo ruđalaš árvu.

113 §

Bisánangeatnegasvuohta ja identitehta čielggadeapmi

Bivddus adnojuvvon fievrui galgá, go 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji addá čielga bisánnamearkka, bisánit dalán go sáhtta dahkat dan dorvvolaččat.

Bivdi galgá addit 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldái dahje bivdogoziheaddjái ovttaskas gozihandoaimma dahkan dihte dárbbášlaš dieđuid (nama ja persovdnadovddaldaga) dahje jos persovdnadovddaldat váilu, de galgá almmuhit iežas rieganáiggi, riikkavulošvuođa ja oktavuodadieđuid.

114 §

Čájehanmearrádus

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji sáhtta addit čájehanmearrádusa guollebivdáii, guhte ii 79 §:a 2 momeantta mielde čájet duođastusa iežas máksin mávssus.

Čájehanmearrádusa vuodul geatnegahtto 1 momeanttas oaivvilduvvon olmmoš čájeht

duodaštusa bolesii čieža beaivvi sisa čájehanmearrádusa addimis.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ása husa vuodul mearriduvvo čájehanmearrádusa sisdoalus.

115 §

Fuopmášahttin

Jos bivdonjuolggadusaid rihkkun ii leat stuoris go váldá vuhtii dilálašvuodaid, de 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi dahje bivdogoziheaddji sáhtta addit dušše muittuhusa muhto ii álgge eará doaibmabijuide.

116 §

Doaibmabijus luohpan

Ovdalis 99 §:s oaivvilduvvon eiseváldi ja bivdogoziheaddji sáhttiba luohpat dán logus mearriduvvon doaibmabijus, jos dan ollašuttin sáhtášii čuohcit menddo sakka bivdá, go váldá vuhtii rihkkumuša sturrodaga ja dáinna doaibmabijuin oččoduvvon bohtosa.

117 §

Dáhpáhusalmmuhus

Bivdogoziheaddji galgá dahkat dáhpáhusalmmuhusa 109 §:s oaivvilduvvon duogušteamis, 115 §:s oaivvilduvvon fuopmášahttima addimis ja 116 §:s oaivvilduvvon doaibmabijus luohpamis. Dáhpáhusalmmuhusa dieđuid oažžu geavahit dušše áššáiosolačča vuoigatvuodadorvvu sihkkarastin dihte ja bivdogoziheaddjiid doaimma gozihan dihte.

Dáhpáhusalmmuhussii merkejuvvojit čuovvovaš dieđut:

1) doaibmabijuvuloš olbmo persovnadovddaldat ja eará dovddaldatdieđut ja okta-vuodadieđut;

2) navdojuvvon rihkkumuš, man čielggadan dihte doaibmabidjui lea álgojuvvon;

3) doaibmabiju šládja;

4) logahallan duoguštuvvon dávviriin;

5) doaibmabiju dahkki ja áigemearri.

Dáhpáhusalmmuhusat galget doaimmahuvvot bivdogoziheaddji dohkkehan doaibmaválddálaš ELY-guovddášii jahkásaččat guđege bivdogoziheaddji doaibmajagi maŋit jagi ođđajagemánu loahpa rádjai.

ELY-guovddáš galgá vurkkodit dáhpáhusalmmuhusaid guovtte jagi áigge daid doaimmahanbeaivvis, man maŋŋá dat galget jávkaduvvot.

118 §

Bivdorihkkumuš

Dat, guhte eaktodáhtos dahje fuollameahtunvuodas

1) geavaha 46 dahje 49 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon bivdovuogi dahje bivdoneavvu, vurkkoda gildojuvvon bivdoneavvu bivdofievrus dahje muđui nu ahte dat lea dastán sadjosis bivddu várás,

2) bivdá guovllus, gos bivdu lea 7, 52—54, 59, 65—68, 70 dahje 71 §:s dahje daid vuodul dahje bivdonjuolggadusas gildojuvvon dahje ráddjejuvvon,

3) bivdá 52 dahje 53 §:a vuodul gildojuvvon áigge dahje 55 §:a vuodul dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon ráfáidahttima áigge dahje doallá dalle čázis dan bivdui heivvolaš bivdosa,

4) bivdá nu, ahte rihkku 60 §:s oaivvilduvvon soahpamuša ollašuttin dihte ása huvvon ráddjehusa,

5) bivdá 56 §:a dahje bivdonjuolggadusa vuostá vuolle- dahje badjemihhtosaš guoli, dahje váldá guoli sálašin 52 dahje 53 §:a vuodul mearriduvvon dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon gielddu vuostá,

6) ii váldde vuhtii 58 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon luoitingeatnegasvuoda,

7) bivdá, vaikko ii leat máksán 79 §:s mearriduvvon guolástusdikšunmávssu dahje sus ii leat mielde duodaštus iežas máksin guolástusdikšunmávssus iige son dan čájet bolesii čieža jándora sisa,

8) buktá riikii eará go Suomas luonddu-dilálažžan gávdnojeaddji guollešlája dahje

dan náli dahje sohkasallaid almmá 77 §:a 2 momeanttas mearriduvvon lobi haga dahje lohpeeavttu vuostá,

9) gilvá čáhceguvlui guollešlája dahje dan náli 73 dahje 74 §:s dahje 75 §:a vuodul mearriduvvon mearrádusa vuostá,

10) ii váldde vuhtii 48 §:s dahje bivdonjuolggadusas mearriduvvon bivdosa merkengeatnegasvuoda dahje doallá bivddusmearka čázis 48 §:s mearriduvvon mearrádusa vuostá,

11) rihkku 91 §:s mearriduvvon guoli vuosttasvuovdingielddu dahje 55 §:s mearriduvvon ráfáidahtton guoli vuovdingielddu,

12) vurkkoda reappáid dahje reabbábivdoneavvuid nu, ahte rihkku 51 §:a,

13) ii váldde vuhtii 62 §:s mearriduvvon oalgessállašii guoskevaš almmuhangeatnegasvuoda,

14) rihkku 78 §:a vuodul áhahuvvon gieldduid, eavttuid dahje ráddjehusaid; dahje

15) rihkku bivdonjuolggadusas áhahuvvon fanas- dahje mohtorgeavahangiielddu,

galgá sáhkohallat, jos dagus ii eará sajis lágas mearriduvvo garraset ránggáštus, *bivdorihkkumušas*.

Jos ii mávsse 79 §:s oaivvilduvvon guolástusdikšunmávssu dahje ii čájjet mearreáiggis duodástusa guolástusdikšunmávssu máksimis, de rihkkumušsáhkus áidna ránggáštus- san mearriduvvo rihkuslága 2 a logu 9 §:a 3 momeanttas ja namuhuvvon 9 §:a 8 momeantta vuodul addojuvvon áhahas.

Ránggáštus lobihis bivddus mearriduvvo rihkuslága 28 logu 10 §:s. Ránggáštus bivdorihkkosis mearriduvvo rihkuslága 48 a logu 2 §:s. Ránggáštus birrasa bilideamis mearriduvvo rihkuslága 48 logu 1 §:s.

119 §

Massinčuovvumuš

Massinčuovvumušaide guoskevaš njuolgadusat eai heivehuvvo, jos olmmoš lea dagahan iežas sivalažžan 118 §:a 1 momeantta 7 čuoggás namuhuvvon dahkui, mas sutnje mearriduvvo čuovvumuššan rihkkumušsáhkku.

120 §

Áššáiduhttinvoigatvuohta

Jos bivdorihkkumušain lea rihkkojuvvon dušše priváhtaolbmo voigatvuohta, de ala- guoddi áššáiduhtta dušše dalle, jos áššeoamasteaddji almmuha rihkkosa áššáiduhttinláhkai.

13 lohku

Sierra njuolggadusat

121 §

Guolleriggodagaid dikšumii ja bivddu lági- deapmái guoskevaš doaimmaid sirdin guolledoalloguvlui

Osolašgoddi dahje osolašgoddái gulakeah- tes čáhceguovllu eaiggát sáhtta mearreáigái dahje doaisttázii sirdit dasa gullevaš guol- leriggodagaid dikšuma ja bivddu lágidando- aimmaid guolledoalloguvlui.

Doaimmaid sirdin dihte dahkkojuvvo čielggadeapmi, mas mearriduvvo sirdinvuloš doaimmaid ráddjemis ja dahkanvuogis sihke boaduid ja goluid juohkimas. Guolledoallo- guovlu galgá váldit badjelas doaimmaid dikšuma, jos dat orru heivemin guolledoallo- guovllu doaimmaid dikšuma dáfus.

Sirdima oaivvildeaddji osolašgotti čoahk- kima mearrádus gehččojuvvo fápmudussan, man vuodul guolledoalloguovlu sáhtta sir- dinvuloš áššiin doaibmat osolašgotti beales.

122 §

Sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddji oassálastin osolašgotti čoahkkimii

Osolašgotti čoahkkimis sierraákkat biv- doovddu hálddašeaddjiin lea bivdoáššiin mearridettiin osolašgotti osolaččaid lassin jienastanvoigatvuohta nu, ahte guđege jie- nasteapmái oasseváldis lea iežas oamastan giddodaga bivddusovttadatmeari vástideaddji jienastanvoigatvuohta. Muđui jienastanvu- oigatvuodas bivdoáššiin mearridettiin lea fámus, mii oktasašguovlolágas mearriduvvo.

123 §

Sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddji oassálastin bivdoáššiid dikšumii osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllus

Jos osolašgoddái gulakeahtes čáhceguovllus leat sierraákkat bivdoovddut, de gehččojuvvo ahte čáhceguovllu eaiggát ja sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaid eaiggádat hábmejit osolašgotti, mii galgá fuolahit 41 §:s oaivvilduvvon doaimmain. Dákkár osolašgotti osolaččain lea osolašgotti čoahkkimis jienastanvuoigatvuohta bivdusovttadagaid mielde.

14 lohku

Nuppástusohcan

124 §

Nuppástusohcan ELY-guovddáža mearrádussii

ELY-guovddáža dán lágas oaivvilduvvon mearrádussii oazžu ohat nuppástusa váidimiin hálldahusriektái nu go hálldahusláhkageavahanlágas (586/1996) mearriduvvo.

ELY-guovddáš sáhtá mearridit ahte mearrádus galgá nuppástusohcamis fuolakeahtá čuvvojuvvot, jos ii eará sajis dán lágas nuppeláhkai mearriduvvo.

Doaibmaválddáláš hálldahusriekti lea dat, man riektebires guoskevaš guovlu dahje eanaš oassi das lea. Jos dán ákka ii sáhte geavahit, de doaibmaválddáláš hálldahusriekti mearrašuvvá nu go hálldahusláhkageavahanlága 12 §:s mearriduvvo.

Hálldahusrievtti mearrádussii 13 ja 16 §:s oaivvilduvvon lohpeáššiide, 87—89 §:s oaivvilduvvon sisačáliheapmái ja registaris jávkadeapmái sihke 106 §:s oaivvilduvvon čálaláš váruhusa ja dohkkeheami eretgeassimii guoskevaš áššis oazžu ohat nuppástusa váidimiin nu go hálldahusláhkageavahanlágas mearriduvvo. Hálldahusrievtti eará mearrádussii oazžu ohat nuppástusa váidimiin dušše dalle, jos Alimus hálldahusriekti miediha váidinlobi.

125 §

Nuppástusohcan guolledoalloguovllu mearrádussii

Dat, gean vuoigatvuhtii guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima dahje stivrra dahje doaibmajodiheaddji 27 §:a 3 momellant vuodul dahkan mearrádus guoská, sáhtá gáibidit guolledoalloguovllu oktasaščoahkkimis mearrádusa njulgema dainna ákkain ahte mearrádus ii leat dahkkojuvvon lágalaš ortnegis dahje dat rihkku lága, áhahusa dahje guolledoalloguovllu njuolggadusaid dahje spiehkasta das, mii geavahan- ja dikšunplánas lea dikšunplánas lea mearriduvvon.

Njulgengáibádusa meannudeami birra mearriduvvo hálldahuslágas. Dárbbu mielde galgá bovdet čoahkkái badjelmearaláš oktasaščoahkkima giedahallat njulgengáibádusa.

Guolledoalloguovllu oktasaščoahkkima njulgengáibádusa vuodul addin mearrádussii oazžu ohat nuppástusa váidimiin hálldahusriektái nu go hálldahusláhkageavahanlágas mearriduvvo. Doaibmaválddáláš hálldahusriekti lea dat, man riektebires eanaš oassi guoskevaš guolledoalloguovllus lea. Hálldahusriekti sáhtá mearridit ahte ovdalگو ášši loahpalaččat čovdojuvvo, de mearrádusa oazžu ollašuttit dalán, jos dasa lea erenoamáš sivva iige ollašuttin geahnohuhte nuppástusohcama.

Hálldahusrievtti mearrádussii oazžu ohat nuppástusa váidimiin dušše dalle, jos Alimus hálldahusriekti miediha váidinlobi.

126 §

Sierraákkat bivdoovdui guoskevaš čielggasmeahtunvuođa ja riiddu čovdin

Giddodatčohkkenlága 101 §:s oaivvilduvvon giddodatdoaimmahusas čovdojuvvo čielggasmeahtunvuohta dahje riidu, mii guoská:

1) erenoamáš bivdoovdoguovllu dahje erenoamáš bivdosaji sajádahki dahje ollivuhtii;

2) sierraákkat bivdoovddu sisdollui;

3) čáhceguovllu eaiggádii gullevaš bivdorievtti ja sierraákkat bivdoovddu hálddašeaddjigiddodaga eaiggáda bivdorievtti gaskasaš gaskavuhtii; dahje

4) sierraákkat bivdoovdduid osolašgiddodagaid ossodagaid sturrodahkii oktasaš sierraákkat bivdoovdui.

127 §

Sierramielalašvuodaid čoavdin

Sierramielalašvuoda čáhceguovllu bivdo-geavaheamis ja das nubbái čuohcci vahágis dahje headuštusas sihke dán láhkii vuoddu-
duvvi ávkinatnimis dahje geatnegasvuoda healbadeamis sáhtta, jos dán lágas juoga ášši hárrái ii leat nuppeláhkai mearriduvvon, doalvut gearretievtti čoavdinláhkai riidoáššin.

15 lohku

Fápmuiboahtin

128 §

Fápmuiboahtin

Dát láhka boahká fápmui ođđajagemánu 1 beaivve 2016.

Dáinna lágain gomihuvvo guolástanláhka (286/1982), maŋnelis *gomihuvvon láhka*, ja oktasaš bivdorievttis addojuvvon láhka (285/1982).

Jos eará lágas čujuhuvvo, go dát láhka boahká fápmui, ovdal guston guolástanláhkii, de dan sajis heivehuvvo dát láhka.

129 §

Vuosttas guolledoalloguovlojuohku

Gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovllut dikšot dán lága 24 §:a 3—5, 8 ja 9 čuoggás oaivvilduvvon guolledoalloguovlluide gullevaš bargguid juovlamánu 31. beaivvi rádjai 2018. Mearrádusat, maid ELY-guovddážit leat dahkan 22 §:a vuodul guolledoalloguovlluid rájiid nannen dihte, heivehišgohtet ođđajagemánu 1 beaivvi rájes 2019.

Vuosttas guolledoalloguovlojuhkui guoskevaš evttohusa dahkama várás mearridit guvllolaš guolledoalu ovttasbargojuvkui oassálasti ovddasteaddjit gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovllolága mielde guolástanguovlojuogu, go dát láhka boahká fápmui.

Evttohus dán lágas oaivvilduvvon guolledoalloguovllu rádjain galgá guđđojuvvot ELY-guovddáža nannenláhkai maŋimustá juovlamánu 31 beaivve 2016.

ELY-guovddáš bovde čoahkkái guolledoalloguovllu vuosttas oktasaščoahkkima dan maŋná go guolledoalloguovllu rájiide guoskevaš mearrádusa sáhtta heivehišgoahtit 1 momeantta mielde.

130 §

Vuosttas geavahan- ja dikšunplánaid njuolggadusaid dahkan

Guolledoalloguovllu galgá árvalit 35 §:s oaivvilduvvon vuosttas geavahan- ja dikšunplána ELY-guovddáži dohkkehanláhkai guovtte jagi sisa das, go guolledoalloguovlluid rájiid nannenmearrádusa leat 129 §:a 1 momeantta mielde heivehišgoahtán. Gomihuvvon lága 79 §:a mielde dohkkehuvvon geavahan- ja dikšunplána báhcá fápmui dassái, go ELY-guovddáš lea dohkkehan dán lága 37 §:s mielde dahkkojuvvon geavahan- ja dikšunplána.

Guolledoalloguovlu galgá árvalit ELY-guovddáži nannenláhkai 30 §:s oaivvilduvvon njuolggadusaid jagi sisa das, go guolledoalloguovlluid rájiid nannenmearrádusa leat 129 §:a 1 momeantta mielde heivehišgoahtán.

131 §

Guolástanguovllu doaimmaide, vuoigatvuodáide ja geatnegahttimiidda guoskevaš sirdašuvvannjuolggadusat

Gomihuvvon lága 68 §:s oaivvilduvvon guolástanguovlui guoskevaš vuoigatvuodát, soahpamušat, čatnaseamit ja geatnegahttimat sirdašuvvet dan guolledoalloguovlui, man doaimmaguvlui canaš oassi nohkki guolástanguovllus gullá. Jos guolledoalloguovllut eai

sáhte soabadit áššis, de ELY-guovddáš mearrida das, guđe guolledoalloguvlui guolástanguovlluid vuoigatvuodát, soahpamušat, čatnaseamit ja geatnegahttimat goasge sirdasuvvet. Go dát láhka lea boahrán fápmui, de guolledoalloguvlu boahrán guolástanguovllu sadjái áššáiosolažžan áššis, mii lea dutkojuvvomin hálldahuseiseválddis dahje duopmostuolus.

Ruđat, mat máksojuvvot buhtadussan čáhceguovllu eaiggádii gomihuvvon lága 89 a §:a ja 91 §:a vuodul, leat vurkejuvvon guovlohálldahusvirgebaikái lága (281/1931) (láhka ruđa, árvoossodagaid, árvobáhpáriid dahje áššegirjjiid vurdemis vealggi máksun dahje beassan dihte eará máksingeatnegasvuodas) 1 §:a mielde. Go dát ruđat máhcahuvvojit namuhuvvon lága 7 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi nohkama maŋŋá, de dat galget máksojuvvot dan guolledoalloguvlui, man lahttu buhtadussii vuoigadahtton eaiggát lea. Jos buhtadussii vuoigadahtton eaiggát ii leat dihtosis, de heivehuvvo ruđaid máhcaheapmái 1 momellantas mearriduvvon njuolggadus.

132 §

Ovddit láhkamearrádusaid mielde máksojuvvon buhtadusat čáhceguovllu eaiggádiidda

Buhtadus, mii galgá máksojuvvot čáhceguovllu eaiggádii gomihuvvon lága 89 a §:a ja 91 §:a vuodul ja man vuoigatvuodaágga lea šaddan ovdal dán lága fápmuiboahhtima, boarásmuvvá golmma jagi geažes dán lága fápmuiboahhtimis. Dakkár buhtadus, man vuoigatvuodaágga lea šaddan maŋimustá vihtta jagi ovdal dán lága fápmuiboahhtima, boarásmuvvá goittotge jagi geažes dán lága fápmuiboahhtimis.

Gomihuvvon lága mielde ása- huvvon guolástanguovllut galget sirdit 1 momellantas oaivvilduvvon buhtadusruđaid dán lága fápmuiboahhtima maŋŋá guvllolaš ELY-guovddážii.

Jos guvllolaš ELY-guovddážii 2 momellantas mielde sirdojuvvon ruđaide guoskevaš oážžumat boarásmuvvet 1 momellantas mielde, de guvllolaš ELY-guovddáš juohká ruđaid 22 §:s oaivvilduvvon guolledoallo-

guovlluide geavahanláhkai 82 §:a 1 momellantas 1 čuoggás oaivvilduvvon goluide.

133 §

Eará sirdasuvvannjuolggadusat

Gomihuvvon lága 11 §:a 3 momellantas, 26 §:a, 32 §:a 2 ja 3 momellantas, 35 §:a, 37 §:a 2 momellantas, 43 ja 46 §:a vuodul ása- huvvon guolástanguovllu bivddu ráddjen- mearrádusat báhcet fápmui dassái, go nup- peláhkai mearriduvvo, goittotge guhkimustá viđa jahkái dán lága fápmuiboahhtimis.

Ovdal dán lága fápmuiboahhtima čoggon vuoggabivdo- ja bivdodikšunmávssuide hei- vehuvvojit dán lága fápmui boadedettiin gus- ton njuolggadusat ja mearrádusat, jos dán lága njuolggadusain ii nuppeláhkai daddjo- juvvo.

Guovtte vuosttas stáhtabušeahhtas, mat dahkkojuvvot dán lága fápmuiboahhtima maŋŋá, galgá 82 §:s namuhuvvon ulbmiliid- da váldit mearreruđa, man vuodđun lea árvvoštallan das, man ollu ruđat guolástus- dikšunmáksun čoggojit dan jagi ovddit jagi áigge, man várás stáhtabušeahhtas dahkkojuv- vo.

Gomihuvvon lága vuodul miedihuvvon lo- bit báhcet fápmui lohpeevttuid mielde.

Dán lága hehtteahhtá dat bivdorievtti láigoheapmái dahje eará luohpadeapmái guoskevaš soahpamušat ja eará soahpamušat, mat leat dahkkojuvvon gomihuvvon lága vuodul ovdal dán lága fápmuiboahhtima, bis- sot fámus.

Gomihuvvon lága 11 §:a vuodul mearri- duvvon oaggun-, bilken-, ja vuoggabivdo- gielddut báhcet fápmui ja gusket dán lágas oaivvilduvvon oaggumii, bilkemii ja vuog- gabivdui.

Čuovvovaš ása- husat báhcet fápmui:

1) muhtun bivdoráddjehusain Saimaas ad- dojuvvon stáhtaráđi ása- hus (295/2011);

2) fierbmebivddu ráddjemis saimaagah- tečivggaid suodjalan dihte addojuvvon stáhtaráđi ása- hus (294/2011);

3) luossabivddu ráddjehusain Mearrabada- luovttas ja Simojokis addojuvvon stáhtaráđi ása- hus (190/2008);

4) Deanu, Njávánjoga, Báhcaveaji, Doallánjoga ja Uvdójoga čázadatguovlluid

suddjemis Gyrodactylus salaris -luhtehasa leavvamis addojuvvon Eana- ja meahccedoalloministeriija ášahus (1376/2004);

5) Deanu guolástanbire oalgečáziid bivdonjuolggadusas addojuvvon ášahus (405/1990).

134 §

Ovdal lobálaš bivdosat

Ovdal háhkkojuvvon lobálaš bivdosa, mii rihkku dál dán lága, lea goittotge lohpi geavahit golmma jagi áigge dán lága fápmuibohtimis.

135 §

Ovdal ožžojuvvon vuoigatvuohta bivdosa doallamii guolleoalis

Ovdal dán lága fápmuibohtima lágalaččat ožžojuvvon vuoigatvuohta giddes dahje orru bivdosa doallamii váldo- dahje guolleoalis dahje lagabus luossa- ja čuovžajoga njálmmi, go das lea mearriduvvon, báhcá ainge fápmui.

ELY-guovddáš sáhtá, jos oktasá guolledoalloovdu dan gáibida, ohat lobi 1 momeanttas oaivvilduvvon vuoigatvuođa lotnumii, jos dasa lea dárbu geavahan- ja dikšunplána ulbmiliid juksan dihte.

Lotnunlohpeohcamuša čoavdá Eanamihtidanlágádus. Buhtadusa mearrideapmái heivehuvvo, mii gitta opmodaga ja erenoamáš

rivttiid lotnumis addojuvvon lágas mearriduvvo. Buhtadussii galgá máksojuvvot namuhuvvon lága 95 §:a 1 momeantta mearriduvvon reantu dan beaivvi rájes, goas buhtadussii vuoigadahtton olmmoš lea ohcan Eanamihtidanlágádusas mearrádusa buhtadusdoaimmahusas.

136 §

Ovdal ožžojuvvon bivdorievtti ávkinatnima gáibidan johtinrieki

Ovdal dán lága fápmuibohtima lágalaččat ožžojuvvon bivdorievtti ávkinatnima gáibidan johtinrievttit báhcet ainge fápmui soahpamuša mielde.

137 §

Ovdal dahkkojuvvon plána dohkkeheapmi riikkadási guolleriggodagaid dikšunplánan

Eana- ja meahccedoalloministeriija sáhtá mearrádusainis nannet ahte ovdal dán lága fápmuibohtima dahkkojuvvon guolleriggodagaid dikšundoaimmaid sisttisdoalli riikkadási plána dahje strategiija galgá adnojuvvot 34 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon plánan.

Helssegis cuoŋománu 10 beaivve 2015

Dásseválddi Presideanta

SAULI NIINISTÖ

Eana- ja meahccedoalloministtar *Petteri Orpo*